

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra historie

S V O Ć

Ferdinand Vaněk: zapomenutý a opomíjený člen klatovského trojlístku Hostaš, Vančura, Vaněk

Barbora Tomanová

Plzeň 2013

OBSAH

Úvod	3
1 Vaňkovy počátky	3
2 Vaňkova činnost v Klatovech.....	8
2.1 Literární a ilustrační činnost.....	10
2.1.1. Soupis památek	11
2.1.2 Dějiny města Klatov	18
2.2 Konzervátorství	21
2.3 Další činnost v museu	30
Závěr	32
Seznam pramenů a literatury.....	33
Nevydané prameny	33
Vydané prameny	33
Literatura	35
Elektronické zdroje	37

Úvod

Ferdinand Vaněk byl osobnost, kterou bychom mohli prezentovat jako typického představitele kulturně a společensky angažovaného muže žijícího v druhé polovině 19. a počátku 20. století. Tak jako mnoho jiných, působil Vaněk v řadě oblastí, v nichž vykonal mnoho záslužného, avšak dnes je téměř zapomenut, protože se jednalo především o regionální záležitosti, nebo ho zastínili mnohem větší osobnosti té doby. Oblastmi, ve kterých Vaněk působil, byla pedagogika, publicistika, malířství, konzervátorství, topografie a vlastivědná činnost. Nejvýznamněji se v nich angažoval v době svého působení v Klatovech, kde se zapsal do dějin tohoto šumavského města jako člen trojlístku Hostaš, Vančura a Vaněk.

Protože jak jméno Hostaš, tak jméno Vančura jsou velmi známá jména nejen pro Klatovy, klade si tento článek připomenout téměř zapomenutého, možná i opomíjeného člena tria a seznámit s jeho úlohou v tomto triu, jakožto spoluautora, ilustrátora, poradce, spolupracovníka a spoluvůrce. Na základě tohoto vymezení se práce zabývá především Vaňkovo činností v rámci působení v městském museu v Klatovech, činností v rámci výkonu postu konzervátora a spoluautora Soupisu památek a ilustrátora Dějin města Klatovy. Bohužel zde není prostor pro rozebrání Vaňkovi zajímavé pedagogické dráhy, malířské tvorby a literární tvorby a v neposlední řadě kulturní a jiné angažovanosti.

Literatura, která se věnuje osobnosti Ferdinanda Vaňka, není rozsláhlá, jedná se pouze o krátké životopisné články, které obsahují povětšinou zkrácený přehled důležitých mezníků v životě Vaňka. Nejvýznamnějším autorem těchto článků je František Plánička,¹ z něhož následně vycházejí ostatní autoři statí věnujících se Vaňkovi, nejčastěji v rámci nějakého jeho životního jubilea. Smutnou skutečností je to, že v řadě případů tyto články obsahují chybné údaje. Nejdůležitějším zdrojem informací, umožňující poznat Ferdinanda Vaňka, je jeho osobní a písemný fond uložený v archivu Vlastivědného musea dr. Hostaše v Klatovech,² na základě jehož prostudování vznikl tento článek.

1 Vaňkovy počátky

Ve Ferdinandovi Vaňkovi, který se narodil 18. prosince roku 1849 ve Velvarech jako desátý³ potomek Marie⁴ a Josefa⁵ Vaňkových, se probudil zájem o historii a památky již

¹ Například PLÁNIČKA, František. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 2, 3.

² Vlastivědné muzeum dr. Hostaše v Klatovech (dále jen VMH v Klatovech). Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1-8; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk.

³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit jednoho ze synů Ferdinanda Vaňka – částečný rozrod Josefa Vaňka, děda Ferdinanda Vaňka.

⁴ Marie Vaňková (*1810 ve Velvarech - † 1892 v Praze) pocházela z velvarské rodiny Strumových. Jejím otcem byl Josefa Sturm (*1782 - † 18??), majitel Předního mlýna ve Velvarech, a matkou Ludmila

v době raného dětství. Tehdy, kdy znal pouze své rodné město a jediní, kdo měli na něho vliv, byli dospělí z jeho rodiny a vyučující na městské škole, projevil se zřejmě Ferdinandův zájem o historické památky. V roce 1858 došlo k opravě děkanského kostela sv. Kateřiny. Jednalo se především o opravy interiéru kostela. Po celou dobu, kdy tyto opravy probíhaly, zejména práce malířské a štafířské, docházel ve svém volnu malý Ferdinand do kostela a sledoval práci řemeslníků. Především pozoroval pozlacování oltářních soch, vyměnění oltářního obrazu a přemalování kůru, které v pozdějších letech jako zkušený restaurátor, respektive konzervátor, Vaněk kritizuje a označuje za nedbalé a nepřesné. Také byla otevřena krypta, ale u toho Ferdinand nemohl být, protože v době, kdy k tomu došlo, byl ve škole a hluboce litoval toho, že o takový zážitek přišel. Tato velmi silná Vaňkova vzpomínka je dokladem toho, že ačkoliv se ve svém pozdějším věku setkával v průběhu svých studií a profesní kariéry s mnohými významnými osobnostmi umělecky a restaurátorsky zaměřenými, úplně prvním impulsem pro směr, kterým se v budoucnosti ubíral, byla tato událost.⁶

Avšak než se Vaněk stal konzervátorem, navštěvoval městskou školu ve Velvarech,⁷ německou obecnou školu v rámci sirotčince sv. Jana Křtitele v Praze, nižší reálku v Chrudimi,⁸ c. k. českou vyšší reálku v Praze⁹ a nakonec Akademii výtvarného umění.¹⁰ Zde

Strumová, rozená Scharfová. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Vysvětlivky k fotografii rodinného příbuzenství prof. Ferd. Vaňka v Klatovech. Tyto vysvětlivky sepsal zřejmě sám Ferdinand Vaněk, protože při popisu u Josefa Vaňka, který je otcem Ferdinandem se v závorce nachází, „... (můj otec)...“ VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky z mého dětství na Velvary. In ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*. Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu ve Velvarech, 1927, s. 10-11.

⁵ Josef Vaněk (* Přelice - † Velvary), kancelista, měl tři sourozence: Františka Vaňka, který vykonával post rady finančního ředitelství v Praze, Rozálii Strummovou, která se provdala do Velvar č. p 17, a Jana Vaňka, který zemřel v mladém věku. Josef Vaněk byl dvakrát ženatý. Jeho první ženou byla jakási Šranková z Velvar. Z tohoto manželství měl jednu dceru, Marii. Ta zemřela v útlém věku. Druhá jeho manželka, Ferdinandova matka, pocházela ze stejného domu ve Velvarech, jako manžel Josefovy sestry Rozálie, Albert Sturmm (* Velvary - † 18. 9. 1866 Přelíc). Tudíž Josef Vaněk si vzal sestru svého zetě. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit jednoho ze synů Ferdinandem Vaňka – částečný rozrod Josefa Vaňka, děda Ferdinandem Vaňka; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Poznámkový sešit Ferdinandem Vaňka, 1913/1914, s. 55.

⁶ VANĚK, F. Vzpomínky z mého dětství, s. 16.

⁷ Tamtéž, s. 10, 16, 17.

⁸ Již podle vysvědčení z druhého pololetí druhé třídy na této škole, lze říci, že Vaněk byl ke svému budoucímu zaměření předurčen již od mala, protože pouze ze zeměpisu a dějepisu, kreslení a krasopisu byl schopen získat známky „výborně“ a „skoro výborně.“ Z některých předmětů se zlepšil postupně. Asi přechod z jedné školy na druhou nebyl v tomto směru pro Vaňka jednoduchý. Avšak s jazyky Vaněk bojoval stále a byl ohodnocován „obstojně“ či „dostatečně.“ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. v. en. městě Chrudimi. Čís. 302. Ze dne 6. 3. 1863; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. v. en. městě Chrudimi. Čís. 857. Ze dne 6. 8. 1863; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. v. en. městě Chrudimi. Čís. 944. Ze dne 5. 8. 1864; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení úplné nižší reálné školy v král. v. en. městě Chrudimi. Čís. 413. Ze dne 1. 3. 1864.

⁹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení učitelské způsobilosti od C. k. vědecké zkušební komise pro reálné učitelství v Praze. Číslo 911. Ze dne 21. 6. 1877;

kromě významných malířů patřili mezi jeho vyučující profesori Karel Vladislav Zap¹¹ a František Jan Zoubek.¹² Ti sehráli v životě Vaňka velmi důležitou roli, protože prostřednictvím působení těchto dvou historiků na jeho osobu se v něm, jak on sám podotýká, probudila během studií záliba v archeologii.¹³ Již na studiích Vaněk vytváří řadu kreseb, kterými přispívá do časopisu *Archeologické památky*, právě k článkům zmíněných profesorů, kteří zde publikovali své archeologické výzkumy. A také si začíná zapisovat při různých příležitostech, jako o procházkách nebo při cestách, do svých sešitů poznámky a kresby.¹⁴

CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*. Zvláštní otisk z ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929. Praha: vl. n., 1930, s. 3; PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 2, 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem. *Šumavan*, 3. 1. 1920, roč. 52, č. 1, s. 2; Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*, 21. 3. 1944. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; *Klatovské museum vzpomíná*. Část věnovaná Ferdinandu Vaňkovi, s. 3. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; Životopisný článek bez názvu (strojopis). Uloženo ve VMH. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 20. 12. 1924, roč. 56, č. 100, s. 2; Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 14. 12. 1929, roč. 61, č. 97, s. 1; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918.

¹⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus der Elementar-Zeichenschule und Vorbereitungsklasse. Ze dne 7. 3. 1868; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus der Elementar-Zeichenschule und Vorbereitungsklasse. Ze dne 25. 7. 1868; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste. Ze dne 1. 3. 1869; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste. Ze dne 24. 7. 1869; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste. Ze dne 10. 3. 1870; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste. Ze dne 23. 7. 1870; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Zeugnis aus Akademie bildender Künste. Ze dne 10. 3. 1871.

¹¹ Karel Vladislav Zap (*8. ledna 1812, Praha - † 1. ledna 1871, Benešov), úředník, pedagog, historik, spisovatel, vystudoval Pražskou univerzitu. Mnoho let působil jako účetní v Haliči. Po svém návratu do Prahy nastoupil na místo středoškolského profesora, vyučoval českému jazyku a dějepisu. Přispíval svými články do Květů, České včely a Časopisu českého musea. Spolupracoval s Maticí českou, byl členem Archeologického muzejního sboru a Jednoty svatovítské pro dostavbu chrámu sv. Víta. Za jeho nejstěžejnější práci je považována ZAP, Karel, Vladislav. *Českomoravská kronika. Kniha první*. Praha: I. L. Kober, 1862; TÝŽ. *Českomoravská kronika. Kniha druhá*. Praha: I. L. Kober, 1868; TÝŽ. *Českomoravská kronika. Kniha třetí*. Praha: I. L. Kober, 1872. Dále sepsal například TÝŽ. *Historické a umělecké památky pražské. 25 rytin na oceli*. Praha: I. L. Kober, 1864.

¹² František Jan Zoubek (* 6. prosince 1832. Kostelec nad Ohří - † 29. června 1890, Praha), pedagog a historik, vyučoval historii, filologii a češtinu. Působil na Německém gymnáziu v České Lípě, na České reálce v Praze a na Hlavní a průmyslové škole na Smíchově, kde působil jako její ředitel. Své historické články publikoval v Lumíru, v Osvětě, v Besedě, v Poslu z Prahy, Hlasu atd. Redigoval a později vedl redakci Památek archeologických a místopisných. Jeho hlavním dílem jsou práce pojednávající o životě a práci J. A. Komenského například ZOUBEK, František Jan. *Jana Amose Komenského Didaktika analytická*. Praha: Beseda učitelská, 1874.

¹³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České. Čj. 700 ex 1918. Ze dne 12. 3. 1918.

¹⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; BENEDIKT, Jan. Historie klatovského musea v letech 1882-1945. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2/2003*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 114.

Po absolvování studií se Vaněk nevěnuje ihned oborům jako je historii, archeologii, restaurátorství, ale pedagogické činnosti. V rámci ní uplatňuje své umělecké nadání, jelikož vyučuje kreslení, krasopis a geometrickou deskriptivu, a zároveň tím řeší své existenční zajištění.¹⁵ Nejdříve než se oficiálně stal Vaněk pedagogem, načerpal některé praktické zkušenosti při vyučování u Jungmanna a Adolfa Weidlicha na Kreslířské škole při univerzitě a reálném gymnasiu v Praze, kde působil dva roky před svým oficiálním nástupem do školství.¹⁶ Poté již jako skutečný pedagog vyučoval na těchto ústavech: c. k. česká vyšší reálka Pražská, kde sám před lety studoval,¹⁷ na státní průmyslové škole a průmyslové škole Výrobního spolku, na obecné nižší reálce v Jičíně,¹⁸ na obecném reálném gymnáziu v Teplicích,¹⁹ c. k. reálné a vyšším gymnáziu v Kolíně.²⁰

Během působení na posledním zmiňovaném ústavu se Vaněk seznámil s prof. Jindřichem Vančurou, který vyučoval na ústavě češtinu a dějepis. Zřejmě to byl Vančura, kdo podnítl Vaňka k přijmutí, respektive k podání žádosti, učitelského místa na reálném a vyšším gymnáziu Klatovech. Tomu se tak stalo v roce 1889, kdy byl Vaněk zároveň jmenován skutečným učitelem a profesorem při státním reálném a vyšším gymnáziu v Klatovech.²¹

¹⁵ VANĚK, Ferdinand. Mé povolání učitelské. *Nové směry*, květen 1932, roč. V., č. 9, s. 115; PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 2; Životopisný článek bez názvu (strojopis).

¹⁶ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Zeugnis Ferdinanda Vaňka aus Ziechnen Schule für die K. k. Univerzität und die K. k. Gymnasium in Prag. Ze dne 10. 10. 1872.

¹⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Opis Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské. Číslo 327/1884. Ze dne 15. 9. 1884; VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 115-117; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o potvrzení postu asistentem kreslení na c. k. vyšší reál. v Praze. Čís. 338. Ze dne 5. 11. 1872.

¹⁸ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Opis Vysvědčení z nižší reálné školy v Jičíně. Čís. 111. Ze dne 21. 6. 1876; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z nižší reálné školy v Jičíně. Čís. 111. Ze dne 21. 6. 1876; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis ředitelství c. k. nižší reálky v Jičíně ředitelství c. k. reálnému a vyššímu gymnasiu v Kolíně. Ze dne 5. 10. 1886.

¹⁹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Zeugnis aus Realgymnasium Teplitz. Čís. 168. Ze dne 10. 9. 1882; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien.. Ze dne 8. 6. 1883.

²⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení z c. k. reálného a vyššího gymnasia v Kolíně. Čís. 432. Ze dne 25. 8. 1889.

²¹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o jmenování skutečným učitelem při stát. reál. a vyš. gymnáziu v Klatovech. Čís. 18550/1889. Ze dne 1. 8. 1889; VANĚK, F. Mé povolání učitelské, s. 115-117; PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 2; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 3-4; Životopisný článek bez názvu (strojopis); *Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka. *Klatovské listy*, 29. 12. 1934, roč. 52, č. 52, s. 1; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Opis Vysvědčení z c. k. české reálky Pražské. Číslo 327/1884. Ze dne 15. 9. 1884; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Žádost o profesorské místo k městské radě Vysokého Mýta. Čís. 990. Ze dne 27. 6. 1883; BROUSKOVÁ, Libuše. Ferdinand Vaněk. *Klatovský deník*. 29. 3. 1999, roč. 8, č. 74, s. 12.

V době, kdy Vaněk vyučoval na pražských školách, se vedle pedagogické činnosti věnoval již muzeologické činnosti. V letech 1879 až 1884 působil jako kustod a knihovník v Náprstkově²² Českém průmyslovém muzeu. Tuto funkci vykonával jako druhý²³ v pořadí od jeho založení v roce 1873.²⁴ Jeho předchůdcem byl Alois Studnička,²⁵ který jako profesor kreslení na karlínské vyšší reálce, povolal svého asistenta, Ferdinanda Vaňka k výpomoci uspořádání katalogizaci stále se rozrůstajících sbírek musea. Vaněk pod jeho dozorem pracoval v muzeu v letech 1879 a 1880, a to během letních prázdnin, kdy do něho docházel dvakrát týdně. Během této doby se Vaněk seznámil s organizací sbírek a s administrativní činností musea na základě čehož Vaněk, po Studničkově odchodu z musea na počátku 80. let, povýšil z postu asistenta správce na správce sbírek. Tuto funkci Vaněk v roce 1884 opouštěl kvůli svému přeložení mimo Prahu. Zřejmě než se Vaněk rozhodl odejít z Prahy do Kolína vyučovat na reálném gymnáziu, žádal o místo kustoda v Průmyslovém Museu Brněnském, jak tomu napovídá vysvědčení s Náprstkova musea, které si nechal vystavit. To nasvědčuje tomu,

²² Vojta Náprstek (* 17. 4. 1826 Praha - † 2. 9. 1894 Praha) vystudoval práva ve Vídni. Zde se seznámil s prostřednictvím Pfitzmayera s čínskou kulturou. Byl členem Jednoty česko-moravsko-slezské. Po revoluci roku 1848 ve Vídni, kdy byl na něho vypsan zatykač, odjel Náprstek do Ameriky, kde se taktéž politicky angažoval a založil první český časopis v Americe. Během svého pobytu sbíral nejrůznější předměty jako přírodniny a tiskoviny pro České museum. Po návratu do Čech vytvořil ze svého domu „U Halánků“ centrum inteligence a místem, kam mířila většina cizinců při svém pobytu v Praze. Neustále udržoval styk s ostatním cestovali a jejich společná sběratelská činnost se stala základem pro průmyslové museum. Podrobně se osobě Vojty Náprstka věnuje Zdeněk Šolle ve své práci, která obsahuje ve svém úvodu taktéž rozsáhlý přehled dalších prací pojednávající o díle a životě Vojty Náprstka viz ŠOLLE, Zdeněk. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994.

²³ V životopisných novinových článcích lze k osobě Ferdinanda Vaňka nalézt, že tuto funkci vykonával jako první. Jedná se zřejmě o chybu, která se vyskytla v jednom článku a později byla pouze opakována, jak je tomu často v případě těchto životopisných článků. Jmenuji alespoň některé, které tuto chybnou informaci poskytují: PLÁNIČKA, F. *Za profesorem Ferdinandem Vaňkem*, s. 2; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; Katedra jej přivedla do Klatov; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2.

²⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení od V. Náprstka z Českého průmyslového musea. Ze dne 27. 6. 1884; PLÁNIČKA, F. *Za profesorem Ferdinandem Vaňkem*, s. 2; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; Katedra jej přivedla do Klatov; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 4.

²⁵ Alois Studnička (*6. 2. 1842, Janov u Soběslavy - † 9. 9. 1927, Sarajevo), kreslíř, před svými vysokoškolskými studii působil v průmyslovém muzeu Vojtěcha Náprstka v letech 1862 až 1867, kde založil sbírku národních kroků. Po studiu na technice vyučoval na průmyslové škole na Smíchově. Po několika letech vyučování vstoupil na Akademii výtvarného umění v Praze, načeš se stal učitelem kreslení a modelování. Toto své zaměstnání vykonával v několika pražských školách. Následně zastával post ředitele na řemeslnické škole v Jaroměři. Na základě úspěšného vedení této školy byl Studnička povolán, aby v Sarajevě založil odbornou školu pro truhláře, koláře, zámečníky a kováře. Na základě svých zkušeností sepsal několik prací o řemeslnických školách, sepsal učební osnovy pro kreslení a vyučovací plány pro řemeslnické školy. Na základě toho také přednášel a psal odbornou literaturu v oblasti kreslení a jeho výuky například STUDNIČKA, Alois. *Škola stínování, O slohu přirozeném nebo Sborníček pro lakýrníky*. Praha: vl. n., 1871. Sám vydával časopis pro kreslení a krasopis *Český kreslíř*, který byl prvním v tomto oboru. Také přispíval do nejrůznějších časopisů. Vedle toho všeho je autorem řady vynálezů a didaktických pomůcek, především mapy Čechy, Moravy a Slezska.

že zřejmě práce musejní se Vaňkovi velmi zalíbila a pokusil se ji upřednostnit před svou pedagogickou dráhou. Nakonec se mu to splnilo až v Klatovech, jak bude dále rozebíráno.²⁶

2 Vaňkova činnost v Klatovech

Ferdinand Vaněk působil v Klatovech, jak již bylo výše zmíněno, od roku 1889, až do své smrti v roce 1939.²⁷ Po celých padesát let se věnoval kulturnímu rozkvětu města Klatov na poli muzeologickém neboli kulturní historie, poli památkové péče a poli uměleckém. A to především ve spolupráci s archeologem a muzeologem dr. Karlem Hostašem,²⁸ na základě

²⁶ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 7. Vysvědčení od V. Náprstka z Čekého průmyslového musea. Ze dne 27. 6. 1884; GUTWIRTH, Václav. *Vojta Náprstek*. Praha: Orbis, 1947, s. 27, 26; ŠOLLE, Zdeněk. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994, 176, 177; *Náprstkovo České průmyslové museum*. Praha: vl. n., 1904, neustránkováno; *Rozvrh sbírek Průmyslového musea českého, kteréž založila Anna Náprstková, občanka pražská roku 1873*. Praha: vl. n., 1879; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis Ferdinanda Vaňka Hohes k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht in Wien. Ze dne 8. 6. 1883; VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslové museum „U Halánků.“ In TYRŠOVÁ, Renata (red.). *Památce Vojty Náprstka ve sté výročí jeho narozenin. 1826-1926*. Praha: Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, 1926, s. 94-97.

²⁷ Ferdinand Vaněk zemřel 29. března 1939 po krátké nemoci. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského musea v Klatovech; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Parte Ferdinanda Vaňka (strojopis); Prof. Ferd. Vaněk mrtev. *Šumavan*, 29. 3. 1939, roč. 71, č. 24, s. 2.

²⁸ Karel Hostaš (*11. 3. 1854 v Poleni – 22. 6. 1934 Klatovy), zemský advokát, okresní starosta, purkmistr, c. k. konservátor, historik a spisovatel, se narodil do rodiny řezníka. Na jeho výchovu a budoucí směřování měl velký vliv strýc P. Viktorina Livory, poleňský farář. Hostaš studoval klatovské gymnázium, a poté práva v Praze. Již během studií působil jako mundant v advokátní kanceláři zemského poslance JUDr. Václava Sedláčka v Klatovech. V téže kanceláři působil po ukončení studií již jako koncipient a setrval zde do získání doktorátu. Kromě krátké doby, kdy vykonával povinnou soudní praxi v Praze a doby, kdy působil v rámci přípravy k advokátní zkoušce v Hořovicích, zůstal věrný Klatovům a zřídil si zde vlastní advokátní kancelář. Od roku 1903 vykonával post starosty okresu a od roku 1912 byl starostou města Klatovy. V roce 1882 na základě Hostašovi aktivity bylo založeno městské museum, které v roce 1907 opět díky němu bylo umístěno do budovy Společnosti. Na základě jeho archeologické činnosti bylo objeveno mnoho významných nalezišť např. Poleň, Husín u Tajanova nebo les u Habartic, a taktéž byly sbírky musea rozšířeny. Je autorem řady děl věnující se dějinám, konzervátorské činnosti a místopisu, například HOSTAŠ, Karel. *Dějiny městečka Poleně*. Klatovy: Otakar Čermák, 1934; *Jak jsem zachraňoval pozůstatky měst archivu a archiv krajský a v Klatovech*, TÝŽ. *Josef Dobrovský v lidové tradici*. Klatovy: Otakar Čermák, 1936; TÝŽ. *O poustevnách a poustevnících na Šumavě a Pošumaví* Praha: n. v., 1925; TÝŽ. *K historii divadla v Klatovech*. Klatovy: Závod tiskařský a nakladatelský, 1921; *Vitroin Livora, farář a osobní děkan v Poleni, Ze staré školy, Znak král. města Klatov* atd. Dále přispíval svými odbornými statěmi do časopisu *Archeologické památky, Český lid, Časopis společnosti přátel starožitností českých* atd. Byl členem mnoha archeologických a muzeologických institucí a spolků jako například *Archeologické komise při České akademii věd a umění, Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, jejímž byl i zakládajícím členem a později v roce 1916 jejím čestným členem, nebo *Svazu českých museí*. Vedle těchto zastával funkce i v *Měšťanské besedě* či v *Sokolu*. V roce 1924 byl zvolen čestným občanem města Klatovy. *Klatovské museum vzpomíná*, část věnovaná Karlu Hostašovi, s. 1-3; ČERNÝ, Adolf B. *Pozdrav příteli Hostašovi. Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. XXXII, č. 1, s. 5-10; VANĚK, Ferdinand. JUDr. Karel Hostaš. Příspěvek k jeho životopisu. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. XXXII, č. 1, s. 11-16. Více k životu a dílu Karla Hostaše viz například: JUDr. Karel Hostaš. *Životopisná čerta napsaná u příležitosti jeho 60tých narozenin*. Příspěvek ke kulturní historii našeho kraje. Klatovy: Redakce Šumavana, 1914; PLÁNIČKA, František. *Dr. Karel Hostaš. Tvůrce a ředitel musea města Klatov. Vzpomínka k sedmdesátým narozeninám*. Klatovy: Městské museum, 1924; *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004; PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním*

jehož vedení se Vaněk zejména angažoval, a historiografem města Klatovy a jeho okolí prof. dr. Jindřichem Vančurou.²⁹ Právě Vančura byl tím, kdo po Vaňkově příchodu do Klatov upozornil Hostaše na jeho osobu a doporučil ho.³⁰ Tito tři muži, kdy v rámci jejich spolupráce Vaněk zastával post technického a uměleckého rádce,³¹ se prostřednictvím své práce v oblasti vlastivědně regionálního působení stali velmi významnými osobnostmi pro město Klatovy. Vaněk uplatňoval zejména své bohaté znalosti z dějin umění a stavebních slohů, které načerpal při svých studiích na Akademii výtvarného umění. Nejen tyto znalosti, ale i rozvinuté kreslířsko-malířské umění uplatňoval Vaněk, zejména technické kreslení. Při spojení těchto znalostí, nadání a osobního nasazení, se Vaněk zasloužil především o zachování mnoho významných historických a uměleckých památek a následně jejich popularizaci. Nejvíce je ceněna jeho práce kreslířská (ilustrátorská) v *Soupise památek*, kde jeho malířský um využil dr. Hostaš. Dále v *Dějínách města Klatov*, jejichž autorem je prof. dr. Jindřich Vančura. Na základě jeho vyobrazení v těchto dílech vešlo mnoho památek do známosti veřejnosti.³²

Veškerou tuto činnost realizoval Vaněk především na základě svého působení v Městském museu v Klatovech.³³ Jak píše téměř všechny životopisné články, započala

roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše. Klatovy: nákl. vlastním, 1924.

²⁹ Jindřich Vančura (*31. 8. 1855, Klatovy - † 2. 1. 1936, Praha), historik, pedagog a překladatel, pocházel z rodiny klatovského truhláře, studoval na klatovském gymnáziu, kde se seznámil ve třetí třídě s Karlem Hostašem, který tento ročník opakoval pro nemoc. Prostředí Vančurovy rodiny se stala velice plodnou pro oba dva chlapce, protože Vančurův otec neustále doplňoval rodinou knihovnu, v níž se poté nacházeli skvosty tehdejší doby. Oba dva započali studova v Praze na právnické fakultě, ale Vančura v prvním ročníku přestoupil na filosofickou fakultu, kde vystudoval historii, románské a slovanské jazyky a angličtinu. Vyučoval na škole v Praze, Kolíně, Hradci Králové a Klatovech. V roce 1890 byl promován doktorem filosofie. Je autorem řady kritických rozprav o historických spisech jednotlivých národů, například našeho rukopisu Královédvorského. Tyto rozpravy byly uveřejňovány například v *Naše Doba* nebo *Athenaeum*. Překládal z francouzštiny a doplnil o poznámky dílo Arnošta Denise, o němž taktéž napsal životopisné dílo. Dále je autorem studií ve *Věstniku klatovského musea*, článků v *Časopise českého musea. Klatovské museum vzpomíná*, s. 3; VANĚK, F. JUDr. Karel Hostaš, s. 11, 12; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 104.

³⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Písemná pozůstalost Ferdinand Vaněk (dále jen Fond PP F. Vaněk). Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 26. 12. 1924

³¹ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 2; *Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera*, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

³² PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. In memoriam; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského musea v Klatovech; Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949, nest. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2.

³³ Počátek Městského musea v Klatovech lze datovat od roku 1879, kdy vznikla myšlenka získat sbírku starožitností klatovského sběratele Františka Junga. Na základě toho vznikl muzejní výbor v rámci městského zastupitelstva, který začal usilovat o koupi této pozůstalosti. Ta byla v roce 1882, kdy Jung zemřel, za 500 zl. koupena a stala se základem musejních sbírek nově vzniklého musea. Jeho sídlem se stala místnost v druhém poschodí městské radnice, kde se o sbírky staral od samého počátku Karel Hostaš. Do této funkce byl jmenován musejním výborem a po ustanovení konečné podoby organizačního uspořádání musea v roce 1886, kdy bylo zřízeno kuratorium, zastával Hostaš až do své smrti funkci jednatele a zároveň správce musea. Museum bylo rozčleněno na část archeologickou, historickou, numismatickou a knihovnu, která obsahovala

spolupráce Vaňka a Hostaše ihned v roce 1889, kdy tuto dvojici Vančura seznámil, a to zejména v rámci inventarizace památek v jednotlivých okresech. Na úplném počátku působil Vaněk v muzeu jako odborný rádce průmyslového oddělení. Do této funkce byl jmenován obecním zastupitelstvem 28. prosince roku 1889. Tedy již po dvou a půl měsících, co v Klatovech vyučoval. V roce 1893 se stal plnohodnotným pracovníkem musea, jelikož se stal kustodem tohoto oddělení a taktéž se stal členem kuratoria musea.³⁴

2. 1 Literární a ilustrační činnost

Literární počiny Ferdinanda Vaňka sahají až do dob jeho studií, kdy přispíval do nejrůznějších periodik jak články, tak i ilustracemi například do Hálkových *Květů*, *Světozoru*, *Českého kreslíře*,³⁵ *Archeologických památek*, *Ottových Čech*.³⁶ Avšak nejvýznamnější Vaňkovy práce, především topografického charakteru věnující se Pošumaví, pocházejí z doby, kdy ho v literární činnosti podporoval dr. Hostaš v rámci jejich spolupráce a také Jindřich Vančura. Z této doby pocházejí například *Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách*,³⁷ *Obraz města Klatov na počátku XVII. století. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z r. 1602*,³⁸ *K přestavbě starobylé klatovské radnice*,³⁹

také archiv. Sbírký musea se ihned po vzniku musea rozrůstali na základě nejrůznějších darů, které sem zasílali lidé jak z Klatovska, tak i ze zahraničí. V roce 1884 bylo museum přemístěno do prostor starého gymnázia, které tento ústav nevyužíval. Jednalo se o bývalý refektář a klášterní kapli s vedlejší síní. Stalo se tak na základě rozšíření sbírek do takové míry, že stávající prostory na radnici již museu nestačili.

V gymnáziu bylo museum umístěno do roku 1906. Více k historii Městského musea v Klatovech například HOSTAŠ, Karel. O vzniku a vývoji musea král. města Klatovy. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vlast. nákladem, 1909, s. 12-16. BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 89-120.

³⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Potvrzení o funkcích F. Vaňka v museu. Čís. 1299. Ze dne 19. 3. 1897; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

³⁵ Ferdinand Vaněk patřil mezi zakladatele či vydavatele. Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; Osmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní politika*, 18. 12. 1934. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; *Prof. Ferdinand Vaněk k jeho 85. narozeninám*, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

³⁶ DUNOVSKÝ, Jan; VANĚK, Ferdinand. Nové město Pražské. In *Čechy. Díl III. Praha. Část II., Malá Strana, Kamenný most, Staré město, Josefov, Nové Město, Vyšehrad, Holešovice-Bubny a okolí pražské*. Praha: J. Otto, 1898, s. 259-366.

³⁷ VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vl. n., 1909, s. 83-100; pokračování In *Věstník Městského musea v Klatovech 1909-1911*. Klatovy: vl. n., 1912, s. 117-150; pokračování In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 121-136.

³⁸ TÝŽ. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z ro. 1602*. Klatovy: Ot. Čermák, 1940; TÝŽ. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z ro. 1602*. In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 57-71; TÝŽ. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z ro. 1602*. In *Vlastivědná knižnice klatovska IV*. Klatovy: Ot. Čermák, 1940, s. 4-41.

³⁹ TÝŽ. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*. Uloženo ve VMH v Klatovech. Knihovna, přír. č. 4.192, sign. 124 Kl, sign. sb. B4. 452 Kl, 88713.

topograficko-historická kapitola o Klatovsku nesoucí název „*Okres klatovský*“,“⁴⁰ nebo *Příspěvky k dějinám děkanského kostela v Klatovech a jeho nejnovější opravě*.⁴¹

Ačkoliv jsou všechny tyto výše jmenované práce vysoce ohodnocovány, jak z hlediska literární kvality, tak jejich přínosem v oboru, jsou nejvíce oceňovány práce, na nichž se Vaněk buď literárně, nebo ilustračně podílel. Jsou jimi Soupis památek a Dějny města Klatov.⁴²

2.1.1. Soupis památek

Společně Hostaš s Vaňkem na základě popudu *Archeologické komise při České akademii věd a umění*⁴³ provedli inventarizaci tehdy stávajících památek historických a uměleckých v *pošumavské okrese* (klatovském, sušickém, domažlickém, přeštickém, strakonickém). Inventarizace památkových objektů ve všech částí okresu jim trvala 15 let a během ní prozkoumávali každé město, vesnici a vesničky, aby našli a zdokumentovali všechny dochované stavební památky a umělecká díla, a to doslova, protože vyhledávali vše od pravěkých sídlišť, hradních zřícenin, kostelů, kapliček, božích muk, až po zámecká sídla, historické domy a lomenice.⁴⁴ Jednalo se o první technickou inventuru stavu památek pošumavského okresu. Dokumentaci těchto památek prováděli velmi precizně, a to formou zápisků, kresbami památek (celků i detailů) a fotografiemi. Zde, při dokumentaci, se uplatňuje Vaněk, který překresluje a rekonstruuje půdorysy, řezy jednotlivých staveb, historické pohledy, fotografuje a také uplatňuje své znalosti středověkého výtvarného umění při popisu jednotlivých památek. Na základě toho, jak je již výše podotknuto, celá dokumentace památek a jejich rozbor získaly stylistickou podobu, protože se nejedná pouze o suchý abecední výčet.

⁴⁰ TÝŽ. Okres klatovský. In *Království České IV. Jihozápadní Čechy*. Praha: Pavel Körber, 1911, s. 339-389.

⁴¹ TÝŽ. Příspěvky k dějinám děkanského kostela v Klatovech a jeho nejnovější opravě. In *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaný za školní rok 1902-1903*. Klatovy: vl. n., 1903, s. 1-16.

⁴² PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; Sedmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1; Osmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní politika*. 18. 12. 1934; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. *Prof. Ferdinand Vaněk k jeho 85. narozeninám*, s. 1; Prof. Ferdinand Vaněk. *Národní listy*, 30. 12. 1924, roč. 64, č. 358, s. 5; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 3; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; Sedmdesáté narozeniny. *Národní politika*, 31. 12. 1919, č. 358, s. 2; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 3, 4, 5.

⁴³ Archeologická komise při České akademii věd a umění byla jmenovaná v roce 1883. Jejím úkolem bylo vydat Soupis památek historických a uměleckých v království českém. Tuto rozsáhlou inventarizaci realizovala Archeologická komise na základě spolupráce s regionálními historiky, staviteli a muzejními pracovníky, kteří pro jednotlivé okresy sepsali soupisy prehistorických nálezů, stavebních, sochařských, malířských a uměleckoprůmyslových památek v zámcích, kostelech a terénu.

⁴⁴ Lomenice je označení štítu, které se používá u dřevěných stavení. Název vznikl na základě toho, že štít je příčnými dřevěnými římsami na několik ploch lámán. V některých částech země se také tento štít označoval například bedro na Táborsku nebo peření v západních Čechách.

Například recenze Soupisu památek okresu Klatovského se zaměřuje právě na kvalitu ilustrací a prostřednictvím nich hodnotí celé dílo takto: „*Na 193 stranách vyličený a zobrazený s důkladností věci hodnou vynikající památky polit. okresu klatovského. Zvláště pečlivě a přesně provedeny půdorysy chrámů. Celé dílo zdobí 130 obrázcův, které mu dodávají zvláštní živosti, půvabu a ceny.*“⁴⁵ Dokladem toho, že dokumentaci skutečně prováděl Ferdinand Vaněk, jsou nejen jeho osobní poznámky a kresby, ale také například korespondence mezi kanceláří České akademie a jím týkající se právě zasílání fotografií, rysů a kreseb a také vyčíslení honoráře za ně.⁴⁶ Hostaš z pozice historika k jednotlivým památkám vyhledal následně historické zprávy, je autorem historických kapitol, poznámek a odkazů na odbornou literaturu a archivní prameny. Dále je důležité podotknout, že v mnohých ohledech obou dvou tvůrcům k vytvoření těchto přehledů pomohli osoby jako starostové měst, správci, duchovní a učitelé, kteří při prohledávání jednotlivých míst jim vycházeli vstříc a několikrát přidali ruku k dílu. Dokladem toho jak poděkování od autorů v každém z jednotlivých dílů těmto osobám, tak také korespondence, kterou například Ferdinand Vaněk s nimi udržoval ohledně inventarizace památek. V letech 1899 až 1907 po redigování práce Vaňkem ji Archeologická komise při České akademii věd a umění vydala ve 4 svazcích postupně tyto díla: *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský*,⁴⁷ na němž se podíl také František Adolf Borovský,⁴⁸ který

⁴⁵ NEKOLA, Fr. Soupis památek historických a uměleckých v pol. okr. Klatovském. *Šumavan*, 9. 9. 1899, roč. 32, č. 36, s. 2.

⁴⁶ Kromě oficiální korespondence komunikoval Vaněk zejména s Františkem Adolfem Borovským z Archeologické komise, který přeposílal Vaňkovi většinu rozhodnutí komise a zároveň vyřizoval komisi Vaňkova vyjádření. Například při stanovování výše Vaňkova honoráře za fotografie, které pořídil pro vydání jednoho ze Soupisů, zřejmě podle datace pro Soupis okresu Sušického, se neúspěšně Borovský snažil pro Vaňka komisi přesvědčit o 400 zl. při ohodnocení 4 zl za fotografii. Původně se mělo jednat o částku 300 zl. a však v později datovaném dopise Borovský oznamuje Vaňkovi zprávu o konání schůze komise, na níž požádal komisi o 400 zl. pro Vaňka, s tím, že Vaněk dodá 30 fotografií zdarma. Je zajímavé, že Borovský vyjednával pro Vaňka takto vysokou částku, když za architektonické rysy a ilustrace, které Vaněk provedl pro Soupis okresu Klatovského, obdržel Vaněk paušální honorář pouze ve výši 150 zl. Fotografie byly více ceněny než vlastní umělcova tvorba? VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi o německém překladu Soupisu okresu Klatovském. Ze dne 4. 3. 1900; VIMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi o fotografiích k Soupisu. Ze dne 10. 1. 1900; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského o výplatě F. Vaňka za fotografie do Soupisu. Ze dne 15. 2. 1900; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Dopis České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění Ferdinandu Vaňkovi. Čís. 1084. Ze dne 12. 5. 1906; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Oznámení o schválení honoráře za architek. rysy a ilustrace od České akademie c. Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. Čís. 1300. Ze dne 4. 6. 1898.

⁴⁷ HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand; BOROVSÝ, František, Adolf. *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1899.

⁴⁸ František Adolf Borovský (*19. srpna 1852, Netolice - † 1. května 1933, Praha), historik, znalec umění, pedagog a spisovatel, studoval historii na filosofické fakultě v Praze. Dva roky studoval v Anglii, kde udržoval styky s rodinou V. Náprstky. Je autorem především topografických děl a překladů z anglického

působil ve stejné době jako Vaněk již v Náprstkově Českém průmyslovém museu. Vaněk s Hostašem zpracovali soudní okresy Klatovský a Nýrský. Borovský je autorem části věnující se soudnímu okresu Plánice.⁴⁹ Na tomto prvním soupise Hostaš, Vaněk a Borovský pracovali po dobu dvou let, 1898 a 1899. Zřejmě proto, že Vaněk se po dobu školního roku věnoval své pedagogické činnosti, probíhaly terénní průzkumy především v době prázdnin.⁵⁰ To bylo také jedním z důvodů, proč ačkoliv se na díle podílely tři osoby, zpracování trvalo relativně dlouho. I když, právě s přihlédnutím, v kolika dalších oblastech působili tito autoři a o jak náročnou práci se jednalo, zas tak dlouhá doba to nebyla, když to porovnáme s prací například dnešních badatelů, kteří také kromě svého bádání ještě například vyučují na univerzitách. Sami autoři podotýkají v úvodu díla, že na délce doby, po kterou shromažďovali materiál a stylisticky utvářeli toto dílo, měl podíl také fakt, že okres Klatovský byl řazen mezi jeden z největších, co se týče rozlohy, a proto jeho probádání trvalo tak dlouho.⁵¹ Domnívám, že také skutečnost, že se jednalo o první Hostašův a Vaňkův *Soupis* mělo vliv na délce času doby, během níž na něm pracovali. A zkušenosti na základě toho nabyté přispěly k tomu, že další práce jim zabrala o dost méně času. Dále *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 12. Politický okres Sušický*,⁵² na němž začali Vaněk s Hostašem pracovat na základě své nabídky, kterou po dokončení Soupisu okresu Klatovského, sami učinili Archeologické komisi a ta ji schválila.⁵³ Avšak podle úvodu Soupisu okresu Sušického Vaněk a Hostaš na něm pracovali ve stejném časovém období jako na svém prvním svazku. Zřejmě se tak spíše překrývá doba, kdy se již pouze prováděli

jazyka. Mezi jeho významné práce patří redigování *Řivnáčových průvodců po ...*, kde je autorem BOROVSÝ, František, Adolf. *Řivnáčův Průvodce po Šumavě..* Praha: vl. n., 1883 a TÝŽ. *Řivnáčův průvodce po Praze a jejím okolí.* Praha: vl. n., 1883. Dále redigoval *Ottovy Čechy*, kde je autorem několika částí například *Želnavské hory* nebo *Karlův most*. Působil jako druhý kustod Umělecko-průmyslového musea v Praze a později jako jeho ředitel. Byl správcem zemské sbírky Hollarových prací tzv. Hollareum.

V souvislosti s tím byl považován za jednoho z největších znalců rytin V. Hollara. Byl členem České akademie císaře Josefa Františka pro vědy, slovesnost a umění. Více k osobě Borovského VÁCHA, Zdeněk. *František Adolf Borovský (19. 8. 1852 Netolice – 1. 5. 1933 Praha) (1858) 1867 – 1933) INVENTÁŘ.* NAD č. 348 evidenční pomůcka č. 261. Praha: Národní technické muzeum Archiv pro dějiny techniky a průmyslu, 2005 [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/348.pdf>

⁴⁹ VÁCHA, Zdeněk. *František Adolf Borovský (19. 8. 1852 Netolice – 1. 5. 1933 Praha) (1858) 1867 – 1933) INVENTÁŘ.* NAD č. 348 evidenční pomůcka č. 261. Praha: Národní technické muzeum Archiv pro dějiny techniky a průmyslu, 2005, s. 3 [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/348.pdf>; NEKOLA, F. *Soupis památek historických*, s. 2.

⁵⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. *Soupis Klatovský* (Vydání německé). Předmluva. 63663/2.

⁵¹ HOSTAŠ, K.; VANĚK, F.; BOROVSÝ, F. A. *Soupis památek*, s. 1.

⁵² HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 12. Politický okres sušický.* Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1900.

⁵³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. *Oznámení o schválení honoráře za architek. rysy a ilustrace od České akademie c. Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění.* Čís. 1300. Ze dne 4. 6. 1898.

korektury Soupisu okresu Klatovského a zároveň autoři již prováděli terénní výzkum a sběr dat pro Soupis okresu Sušického. Tím pádem časové rozmezí mezi vydáním prvního a druhého svazku je dlouhé pouze jeden rok v porovnání s ostatními, na kterých pracovali a zároveň tak zde vzniká otázka, zda nebylo důvodem náročnosti práce na Soupisu politického okresu klatovského, to, že měli prakticky rozpracované dvě díla.⁵⁴ Následoval *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*,⁵⁵ s nímž autoři prý neměli tolik práce v porovnání například s *Politickým okresem klatovským*, protože zde se památkám jako například mohylám v Milavči a Chrastavicích nebo městu Domažlice věnovali již jiní místní badatelé a tím pádem mnoho práce tak vykonali za Hostaše a Vaňka. Ti pak pokud jejich poznatky byly již někde sepsány, na tyto práce v Soupise samozřejmě odkazují u jednotlivých hesel.⁵⁶ V souvislosti s tím je nutné zde podotknout, že při práci na všech svazcích Soupisu, kterými jsou tyto dva autoři, jim bylo povděčné díla Augusta Sedláčka *Hrady, zámky a tvrze Království českého*,⁵⁷ z níž v případě těchto památek čerpali a odkazují se na ni.⁵⁸ A předposledním svazkem je *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. st. sv. 25. Politický okres přeštický*.⁵⁹ První svazek věnující se klatovskému okresu přepracoval Hostaš s Vaňkem také do německého jazyka.⁶⁰ Stejně tak učinili i v případě druhého svazku, tedy svazku pojednávajícím o politickém okrese Sušickém. Bohužel se o této skutečnosti žádný pramen nebo dobová literatura nezmiňují. Pouze samotný rukopis německé verze soupisu je dokladem této skutečnosti. Otázkou je, proč nedošlo k jejímu publikování.⁶¹ Poslední část věnující se strakonickému okresu se již nedočkala svého vydání, i když na ní zřejmě Vaněk s Hostašem pracoval velmi dlouho. Podle korespondence mezi Vaňkem a

⁵⁴ HOSTAŠ, K.; VANĚK, F.. *Soupis památek*, s. 1.

⁵⁵ TITÍŽ.. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1902.

⁵⁶ TAMTÉŽ, s. nestránkováno.

⁵⁷ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl I.-XV*. Praha: František Šimáček, 1882-1927.

⁵⁸ HOSTAŠ, K.; VANĚK, F. *Soupis památek, okres domažlický*, s. nestránkováno. Jako příklad uvádím v Soupise politického okresu domažlického hrádek Kouřím (Ruchomperk). TITÍŽ. Kouřím (Ruchomperk). In *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1902, s. 92.

⁵⁹ TITÍŽ. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 25. Politický okres přeštický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1907.

⁶⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Soupis Klatovský (Vydání německé). 63663/2.

⁶¹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rukopis Topographie der historischen- und Kunstdenkmale des politischen Bezirkes Schüttenhofen.

Borovským se pro zpracování Strakonicka Vaněk s Hostašem rozhodli již během roku 1903.⁶² Je možné se domnívat, že na tom jistě měla svůj díl probíhající první světová válka – v jejím závěru Vaněk označuje tuto část za nedokončenou. Tuto domněnku potvrzuje i Vančura, jenž lituje jejího nezveřejnění a naznačuje, že ačkoliv Vaněk k Strakonicku měl nashromážděno více než dost materiálů, největším problémem byla neochota Hostaše dále pracovat na jakémkoliv díle Soupisu památek.⁶³ Později se její vydání ještě očekávalo na přelomu 10. a 20. let 20. století, avšak tehdy Vaněk byl již ve svém vysokém věku stížen zdravotními problémy, které byly zřejmě tou největší překážkou. Nakonec tedy zůstala práce pouze v poznámkách a nákresech (rukopise), které Vaněk uložil do klatovského musea. Učinila tak 18. listopadu 1929, kdy zřejmě již nepřepokládal, že se na realizaci jeho vydání bude podílet.⁶⁴ Téměř celoživotní spolupráci Hostaše a Vaňka charakterizuje jejich společný přítel Jindřich Vančura právě na jejich práci na Soupisu památek: „*Za krátko splynuly dobré ty dvě duše v pevnou dvojici pracovníků vzájemně se doplňujících a z vycházek jejich do krásných krajů pošumavských, svědomitého studia a všelikých památek bohatě roztroušených ve všech obcích, vzešel za nedlouho poctivě vědecky spracovaný a bohatě krásnými snímky a kresbami zdobený popis památek historických a uměleckých na Klatovsku.*“⁶⁵ V době svého vzniku je toto jejich dílo velmi dobře přijato odbornou literární kritikou, která tyto díly z celé edice⁶⁶ řadí mezi jedny z nejvydařenějších. Zejména je hodnocena vysoká úroveň ilustrací, která není pro všechny díly edice typická. K úrovni jejich práce se například po vydání Soupisu okresu Sušického vyjadřuje F. A. Borovský takto: „*Co mě zvláště imponuje, je jednoduitost celého tohoto soupisu: text a obrázky se navzájem doplňují, ani jednoho ani druhého není ani málo ani příliš, vše je věcné, a jen věcné.... A přednosti práce Vaší tím více vynikají, srovná-li se*

⁶² VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Korespondenční lístek F. A. Borovského F. Vaňkovi. Ze dne 31. 6. 1903.

⁶³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 26. 12. 1924.

⁶⁴ Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 3; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 6. Dopis Dunovského F. Vaňkovi. Ze dne 1. 3. 1923; VANĚK, Ferdinand. *Soupis Strakonický*-podklady. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 5.

⁶⁵ Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2. Jedná se o citaci z životopisné statě o Karlu Hostašovi, jejímž autorem je Jindřicha Vančury a v ní se oceňujícím způsobem vyjadřuje ke spolupráci Hostaše a Vaňka.

⁶⁶ *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém* je edice, kterou vydávala Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v letech 1897 až 1918. Práce na Soupise památek byly započaty ihned po té, co v roce 1893 byla založena Archeologická komise. Jak komisi, tak práce na soupise vedl Hlávka. Poté její vydávání pokračovalo pod názvem *Soupis památek historických a uměleckých v republice Československé*, a to v letech 1921 až 1937, kdy ji vydávala Archeologická komise při České akademii věd a umění. Soupisy pojednávající o hlavním městě Praze vyšly tři, z nichž druhý díl je rozdělen na dvě části. Soupisů popisujících památky v jednotlivých okresech bylo vydáno 51.

s okresy jinými...“⁶⁷ Ještě i dnes je dílo velmi ceněno, zejména jako orientační pomůcka pro badatele. Dokladem toho je například vyjádření Čermákové k práci: „*Je pro nás dodnes aktuálním východiskem pro poznávání převážné většiny památek.*“⁶⁸ Dále je oceňován pro svůj rozsah a přesnost jako vzácný v oboru uměleckého místopisu.⁶⁹

Ferdinand Vaněk se kromě výše vypsanych a popsanych Soupisů podílel také na konečné podobě *Soupisu památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. XXXIII. Politický okres Písecký*,⁷⁰ jehož autorem je Josef Soukup. František Adolf Borovský, jakožto člen České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, požádal na základě rozhodnutí Archeologické komise Vaňka, aby provedl opravu Soukupova rukopisu, který komise prohlásila v původní podobě za nemožný publikovat. Důvodem vybrání jeho osoby byl nutnost provést mimo jiných chyb hlavně opravu popisů architektonických památek nacházejících se v tomto okrese, kterými nebyly žádné neznámé, nýbrž například Orlík, Zvíkov nebo Písek. Soukupovi bylo vyčítáno, že jeho popisy „*ztrácejí se v jednotlivostech a o celku nepodávají jasného obrazu.*“⁷¹ Na základě toho musel Vaněk památky, jejímiž popisy v díle bylo nutné přepracovat, navštívit. Pomoc na těchto terénních pracích nabídl Vaňkovi samotný Soukup.⁷² Protože charakter této práce byl revizní, než tvůrčí, není Vaňkova účast na tomto díle známá veřejnosti. Avšak původně Borovský po skončení těchto Vaňkových oprav, kdy se již jednalo o konečné podobě Politického okresu Píseckého, navrhoval Archeologické komisi, aby přeci jen byl Vaněk

⁶⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis F. A. Borovského F. Vaňkovi děkující za dar v podobě výtisku Soupisu okresu Sušického. Ze dne 7. 1. 1901.

⁶⁸ ČERMÁKOVÁ, Milada. Karel Hostaš – sbírkotvorná činnost 1882-1924. Ve sbírkách je znázorněn i obraz naší doby... In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše.* Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 8.

⁶⁹ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; Klatovské museum památce Ferd. Vaňka, nest.; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; Životopisný článek bez názvu (strojopis); In *memoriam prof. Ferd. Vaňka*, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 3; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 5; SMOLÍK, Luboš. JUDr. Karel Hostaš – zakladatel klatovského muzea a iniciátor regionální vlastivědné práce. In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše.* Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 2.

⁷⁰ SOUKUP, Josef. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. XXXIII. Politický okres Písecký.* Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1910.

⁷¹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Žádost F. A. Borovského o provedení oprav Soukupova rukopisu. Ze dne 29. 12. 1905. 76680.

⁷² VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis J. Soukupa F. Vaňkovi. Ze dne 12. 1. 1906; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis J. Soukupa F. Vaňkovi. Ze dne 20. 12. 1905.

uveden jakou spoluautor a řádně tak oceněn po stránce finanční.⁷³ K této skutečnosti přispělo také to, že Archeologická komise rozhodla, že celá oprava Soukupova rukopisu nebude nijak řešena na veřejnosti.⁷⁴

Důkazem vysoké kvality Soupisů, které pocházejí z rukou Hostaše a Vaňka je také to, že i jiní autoři Soupisů se na ně obraceli. Bylo tomu tak například v případě Zdeňka Wirtha, který Vaňka požádal na základě pročtení jeho práce o rady, co vylepšit a čemu se příště vyvarovat, aby jeho práce byla jak faktograficky správná, tak čtenářsky zajímavá.⁷⁵

Tak jak je rozsáhlé dílo Soupis památek, tak stejně rozsáhlé jsou ruční poznámky Ferdinanda Vaňka, které si dělal při práci na tomto spise. Poznámky obsahují jak podrobný popis jednotlivých památek, tak i jejich náčrtky. Především se jednalo o náčrtky jednotlivých částí památek, zejména ozdobných prvků, které ve velké míře obsahovali i rozměry daného předmětu, který se stal předmětu zájmu Vaňka. V těchto poznámkách si Vaněk vždy podtrhoval jména vlastníků historické budovy či jména těch, kteří se jsou důležití pro historii daného objektu. Jednotlivé památky Vaněk popisoval velmi detailně, například všechny nápisy si přepisoval a překládal.

Vaněk při sepisování poznámek ve velké míře psal na velké původně prázdné listy, ale také k zapsání poznámek používal menší lístečky, které mu zřejmě padly při tvorbě poznámek pod ruku, když neměl po ruce ihned své obvyklé velké listy. Kromě prázdných listů využíval Vaněk také listy, které původně byly určeny k cvičení krasopisu, a poté, co jich žáci v hodině užili a zřejmě ve škole zanechávali, využil jejich rubovou stranu k psaní poznámek. Dále používal Vaněk na psaní poznámek také školní sešity, které nebyly upotřebeny. Důkazem toho je například sešit nadepsaný „České úlohy.“⁷⁶ Kromě toho také Vaněk využíval své klasifikační notesy, které po skončení roku používal dále a to jako poznámkové notesy, protože tyto notesy obsahovaly stále i po použití ve škole čisté stránky. Dokladem toho jsou například klasifikační notesy ze školních let 1896/1897.⁷⁷ Dalším, co mohlo Vaňkovi

⁷³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 3. Dopis Borovského F. Vaňkovi o zprávách z Archeologické komise. Ze dne 22. 3. 1907.

⁷⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Žádost F. A. Borovského o provedení oprav Soukupova rukopisu. Ze dne 29. 12. 1905. 76680.

⁷⁵ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Zdeňka Wirtha F. Vaňkovi. Ze dne 21. 2. 1906. 76666.

⁷⁶ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Sešit České úlohy.

⁷⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Školní klasifikační notes 1896/1897. Zde jen poznamenám, že v tomto notesu se nacházejí Vaňkovi náčrtky kostelů a jednotlivých jejich stavebních prvků a detailů, například stražovského nebo janovického.

posloužit jako zdroj papíru, který se dá ještě zužitkovat, byly například obálky⁷⁸ a rubové strany plakátů akcí, na které byl Vaněk zván.

2. 1.2 Dějiny města Klatov

Na rozsáhlém dějepisném díle Jindřicha Vančury *Dějiny někdejšího královského města Klatov*⁷⁹ se podílel Ferdinand Vaněk, a to ilustrací tohoto rozsáhlého díla.⁸⁰ K zainvestování tvorby dějiny „brány Šumavy“ město přistoupilo na základě písemného návrhu podaného městské radě v roce 1898. Tento návrh obsahoval také doporučení, komu by takový úkol měl být svěřen. Byli jimi Karel Hostaš a Jindřich Vančura jakožto majitelé a shromažďovatelé materiálů ke klatovským dějinám. Nakonec byl k sepsání dějin Klatov vybrán městským zastupitelstvem v témže roce Vančura, a to jak z postu historika, tak především z postu klatovského rodáka.⁸¹

Na tomto rozsáhlém díle Vančura pracoval mnoho let. V případě, že k práci na něm přistoupil ihned v roce 1898, tak na vydání prvního dílu Dějin pracoval 29 let. Během těchto let nebyly Dějiny Klatov samozřejmě jedinou prací, které se Vančura věnoval, například ve stejném období pracoval na díle věnující se Arnoštovi Denisovi.⁸² Jak jsem již zde naznačila, práci Dějiny někdejšího královského města Klatov Vančura rozdělil na dva díly. První díl města je rozdělen ještě na dvě části. Ta první obsahuje úvodní kapitoly, na kterých se velkou měrou podílel Karel Hostaš, takže vlastně ať už díky městskému zastupitelstvu nebo díky samotnému Vančurovi autor myšlenky sepsat dějiny Klatov byl plně vyslyšen. Tyto kapitoly se věnují zeměpisné charakteristice a osídlení Klatovska. Po tomto úvodu Vančura pojednává o období 1266 až 1620, které je dále rozčleněno na tři období. Těmi jsou podle autora Klatovy německé (1266-1419), Klatovy tábořské (1419-1452) a Klatovy utrakvistické (1452-1620). Druhá část prvního dílu doplňovala část první, a to fortifikačním a topografickým rozbor města a předměstí a popisem činnosti městské správy v letech od roku 1453 do konce sledovaného období v první části. Druhý díl Dějin měl pojednávat o městě Klatovy v letech

⁷⁸ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis Klusáčka F. Vaňkovi. Ze dne 28. 5. 1908, 76684.

⁷⁹ VANČURA, Jindřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl I.* Klatovy: Město Klatovy, 1927; TÝŽ. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl II.* Klatovy: Město Klatovy, 1930-1933, 1933-1936,

⁸⁰ Klatovské museum památce Ferd. Vaňka, nestr.; Zpráva k 20. výročí smrti prof. Ferdinanda Vaňka, březen 1959, nestr. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4.

⁸¹ PLÁNIČKA, František. Dr. K. Hostaš, tvůrce a ředitel musea města Klatov. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše.* Klatovy: vl. n., 1924, s. 9; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 103.

⁸² VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 2. 1. 1924.

1620 až 1750. I ten měl být rozdělen na dvě části, kdy první sleduje dějinný vývoj a druhá ji měla doplňovat, avšak ta je nedokončena z důvodu úmrtí Jindřicha Vančury. Rokem 1750 Dějiny Vančura neplánoval ukončit, v podobě výpisů a částečných studií byla dochována pokračování nesoucí název Klatovy novými rakouskými úřady a vojenskými posádkami zněmčované (1751-1860) a Klatovy národnostně obrozené začínající rokem 1860.⁸³

Všechny heraldické subjekty, jako erby starých klatovských měšťanských rodin například Korálků z Těšina, Kaffůnků z Poborovic nebo Košků z Libušína⁸⁴ pečeti, různé nákresy půdorysů a jejich zakreslování do plánek a jejich určování polohy, zejména starých domů například dvorů, pivovarů, sladoven⁸⁵ nebo jmenovitě situační plán špitálu sv. Rocha,⁸⁶ náčrtů historických budov a profánních staveb jako například Špitálské brány⁸⁷ nebo kostelíku sv. Jiří v jeho původní podobě,⁸⁸ kresby nejrůznějších map jako například mapy rybníčního a lesního hospodářství města z doby předbělohorské, mapy klatovského okolí⁸⁹ nebo mapy klatovského velkostatku,⁹⁰ kresby rekonstruovaných pohledů na staré město Klatovy ze středověku a jeho jednotlivých částí nacházející se ve Vančurově díle, jsou prací Vaňka.⁹¹ K spolupráci na jeho díle Vančura přizval Vaňka na základě jejich dlouholetého přátelství a na základě Vaňkových prací, jež do té doby vytvořil k dějinám Klatov. Vaňkovu důležitou roli v oblasti kvality ilustrací Dějiny města Klatov vyjádřil sám Vančura například takto: „*V poslední části mé knihy budeš mým vydatným pomocníkem svými výkresy o far. kostele a o*

⁸³ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 104-105.

⁸⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 27. 9. 1924; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 9. 6. 1924

⁸⁵ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 24. 11. 1924; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 19. 11. 1924.

⁸⁶ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 28. 7. 1927.

⁸⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 8. 5. 1927; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 9. 2. 1927.

⁸⁸ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 30. 1. 1925.

⁸⁹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 16. 10. 1927; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 30. 3. 1925.

⁹⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 25. 9. 1927.

⁹¹ *Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera*, s. 1; *Šedesát let prof. Ferdinanda Vaňka.*, s. 2; *In memoriam prof. Ferd. Vaňka*, s. 2; *Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 1; *FP. K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 3; PACOVSKÝ, Jaroslav. Stezka profesora Ferdinanda Vaňka. *Časopis turistů*, 1929, roč. 41, s. 167.

*kostelíku sv. Jiří a svými reprodukcemi památných těchto staveb.*⁹² Ještě lépe jeho práci a hlavně jejich spolupráci ohodnotil při zpracování plánek umístění starých domů: „*Za ty plánky velice Ti děkuji, neboť kdo jiný by lépe pochopil výsledky mých „objevů“ a dovedl je graficky tak pěkně znázornit?!*“⁹³ A do třetice Vančurovo velmi oblíbený obrat, kterým Vaňkovi často děkoval za nějakou práci, zde za mapu klatovského okolí: „*Klatovy nemohou Ti býti dosti vděčni za tuto práci, která bude nejvzácnější přílohou mé knihy.*“⁹⁴

Kvalita Vaňkových ilustrací potvrzuje taktéž fakt, že jeho práce byli a jsou v rámci článků a nejrůznějších prací používané dodnes, a to jak doprovodné ilustrace, tak jako zdroj informací. Například Miroslav Hrdlička ve své knize *Pod Černou věží* k ilustraci využívá Vaňkův *Pohled na Klatovy od Špitálské brány v XVI. st.*⁹⁵ Tato kresba byla použita také v *Krbcově Panoramatu Šumavy*.⁹⁶ Jako informační zdroj posloužila například Michalovi Tejčkovi pro jeho článek *Klatovské hřbitovní kostely v 18. století*,⁹⁷ který pojednává o třech hřbitovních kostelech, které do první poloviny 80. let 18. století v Klatovech existovaly.⁹⁸ Protože dva z nich podlely zkáze v podobě výbuchu střelného prachu v roce 1783, je dokladem o jejich podobě je především jejich důkladná rekonstrukce provedená Vaňkem při tvorbě Vančurových Dějin, a proto doposud nevznikla potřeba mezi historiky popřípadě mezi kunsthistoriky provést novou rekonstrukci a všichni používají Vaňkovu práci, pokud se tomuto tématu věnují. Nebojím se říci, že jinak tomu nebude i v případě jiných památek.

Kromě ilustračních prací Vaněk přispěl do toho díla svými posudky úrovně umělecké kvality a datacemi písemných a uměleckých památek, na základě nichž vytvořil podklady pro Vančurovo hodnocení historického vývoje města.⁹⁹ Protože si Vančura Vaňkova odborného názoru velmi vážil, podílel se Vaněk kromě toho na Dějinách také jako Vančurův rádce v nejrůznějších otázkách. Proto se na něho často obracel s dotazem na jeho mínění ohledně sporných otázek týkajících se jak obsahu Dějin, například podání výkladu k obrazu Pany Marie Klatovské nebo kde byla umístěna věž, jež byla součástí farního kostela, tak také vizuální podoby této publikace, například výběr vhodné fotografie. Dále Vaněk taktéž

⁹² VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 17. 12. 1928.

⁹³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 18. 12. 1924.

⁹⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 16. 10. 1928.

⁹⁵ HRDLIČKA, Miroslav. *Pod Černou věží*. Klatovy: vl. n., 1940, nestránkováno.

⁹⁶ KRÝSA, V. J. (ed.). *Krbcova Panorama Šumavy*. Plzeň: vl. n., 1933, s. 41.

⁹⁷ TEJČEK, Michal. Klatovské hřbitovní kostely v 18. století. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2/2003*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 67-87.

⁹⁸ Rekonstrukce původní podoby kostela sv. Jiří od Ferdinanda Vaňka použita Tejčkem v jeho práci.

⁹⁹ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 105.

figuroval jako jeho pomocník. Zejména v záležitostech týkajících se podávání informací k památkám, kterými se sám Vaněk zabýval. Ukázkou toho je například Vančurova žádost: „...připojuji prosbu, bys z Willenbergova obrazu mně popsal vrch a výzdobu střech Černé věže. Tvé zkušené oko lépe to vystihne a popíše než mé laické!“¹⁰⁰ Dále se na něho obracel při dohledávání a sběru různých pokladů a pramenů. O dohledávání a sběru ho Vančura ho žádal zejména proto, že nežil v Klatovech, ale v Praze. Takto například Vančura Vaňka spolu s Hostašem pověřil, aby prohlédli dům, kde se nacházela dříve původní radnice, zda v něm lze vysledovat architektonické pozůstatky po radnici.¹⁰¹ Stejně tak činil v případě, kdy mohl Vančura využít Vaňkova postu pracovníka musea k získání pramenů a k jejich následnému posouzení, které opět vykonal Vaněk. Takto například učinil při oceňování akvarel o založení města Klatov obsažených v rukopise a následném vybrání těch nejhodnotnějších do Dějin, kdy o toto vše žádal Vaňka. Nebo v případě prostudování Právního kodexu z roku 1465 za účelem jeho uměleckého ohodnocení.¹⁰²

V době, kdy vznikaly Vančurovy Dějiny, dosahoval Vaňkův věk úctyhodného čísla. Přesto byl stále schopný intenzivního pracovního nasazení a výsledky jeho práce jsou obdivované do dnes, což dokládá výše rozebíraná skutečnost.¹⁰³

Kromě Vaňka a Hostaše se na díle podílel také Ing. Julius Wisinger, který prováděl rodopisnou dataci a rozrody významných měšťanů.¹⁰⁴

2.2 Konzervátorství

Kromě literární a ilustrační činnosti bylo stěžejní činností Ferdinanda Vaňka konzervátorství, kdy restauroval řadu historických a uměleckých památek a provedl jejich inventarizaci. A to opět ve spolupráci s Karlem Hostašem.

¹⁰⁰ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 5. 8. 1927

¹⁰¹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 4. 10. 1926.

¹⁰² Například VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 4. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 30. 1. 1924. Dokladem vzájemné spolupráce na Dějinách je především korespondence J. Vančury F. Vaňkovi. VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Jako příklad uvedu dopis J. Vančury ze dne 20. 3. 1930, v němž Vančura Vaňka zasypal dotazy a úkoly týkajícími se Dějin Klatov. VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 20. 3. 1930; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 4. 10. 1926; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 10. 1. 1924; VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930. Dopis J. Vančury F. Vaňkovi. Ze dne 2. 1. 1924.

¹⁰³ Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka, s. 1.

¹⁰⁴ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 105.

Jeho první konzervátorskou prací byl v roce 1898 dohled na řádné provádění uměleckých prací podle pokynů ústředního památkového ústavu na restaurovaném arciděkanském chrámu v Klatovech. Spolu s trvalým dohledem se také Vaněk stal jednatelem *Spolku pro obnovu děkanského chrámu v Klatovech*.¹⁰⁵ Po dobu restaurování arciděkanského chrámu, která činila 10 let, se Vaněk svému úkolu dohledu věnoval s velkým nasazením a to i přesto, že se jednalo o práci, kdy neměl nárok na jakýkoli honorář, protože finance na restaurování kostela pocházeli z různých veřejných fondů a zřejmě bylo problematické pro Hostaše a MUDr. Aloise Maška,¹⁰⁶ kteří se o toto starali, získat alespoň základní částku na realizaci oprav. Žádosti o finanční podporu vypracovával Hostaš, který využíval jako hlavní argument architektonickou výjimečnost chrámu. V rámci toho bylo využito Vaňkovo talentu, protože on byl autorem kreseb děkanského chrámu a jeho architektonických prvků, které byly součástí žádostí, aby onu výjimečnost prokázaly.¹⁰⁷ Během výkonu této práce se Vaněk stal „pravou rukou“ architekta Josefa Fanty,¹⁰⁸ který byl autorem restaurátorských zákroků prováděných na chrámu, a také se stal rádcem pro výtvarníky, kteří restaurátorské zákroky realizovali. Jednalo se například o akademické malíře Ladislava Nováka, Ottu Peterse, Martina Matouše a Karla Ladislava Klusáčka¹⁰⁹ nebo o akademické sochaře Františka Rouse a Čeňka Vosmíka.¹¹⁰ V době provádění oprav a záchranných zákroků na kostele vznikl *Spolek*

¹⁰⁵ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České. Č.j. 700 ex 1918. Ze dne 12. 3. 1918.

¹⁰⁶ Alois Mašek (*1859, Klatovy - †1912, Klatovy) po absolvování klatovského gymnázia vystudoval medicínu ve Vídni. Chirurgickou praxi vykonával ve Vídni, Niši, Bělehradu a Klatovech. Od roku 1892 byl také činným v politice a následně zastával post starosty města Klatovy před Karlem Hostašem, a to v letech 1896-1912, kdy náhle zemřel. Během této doby se zasloužil společně s Karlem Hostašem, tajemníkem města, o výstavbu města, například vodovodu nebo městské elektrárny. PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 8; MRÁZ, Karel. Dvojí starosta Karel Hostaš. In *Věstník musea města Klatov, svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 5; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 117.

¹⁰⁷ Oprava děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 16. 11. 1895, roč. XXVIII, č. 46, s. 3.

¹⁰⁸ Dokladem toho je korespondence mezi F. Vaňkem a J. Fantou. Například v dopisech z 19. 2. 1902 a 28. 3. 1902 se Fanta vyjadřuje o práci sochaře Vosmíka v porovnání Ptákovy práce jako o lepší a cenově výhodnější. Zároveň v něm doporučuje firmu pro opravu hromosvodu kostela. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o práci Č. Vosmíka. Ze dne 19. 2. 1902; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o výběru výtvarníků. Ze dne 28. 3. 1902.

¹⁰⁹ Karel Ladislav Klusáček (*25. 10. 1865, Polná- †21. 2. 1929) po absolvování malířské akademie působil jako kreslíř časopisů Zlatá Praha, Světozor, Ruch a také humoristických časopisů. Je autorem několika olejových obrazců, nástrojných malby v novostavbě městského musea z roku 1898, oltářního obrazu v Jinci, dále několika fresek, sgrafit a náhrobník maleb. Byl stejně jako Ferdinand Vaněk jedním ze zakládajících členů Klubu Za starou Prahu. Klusáček byl dokonce členem tzv. domácí rady a také byl autorem návrhu první legitimace klubu. BEČKOVÁ, Kateřina a kol. *Sto let Klubu Za starou Prahu 1900 - 2000. Jubilejní sborník*. Praha: Chola ludus - Pragensia, 2000, s. 32, 46, 248.

¹¹⁰ Čeňka Vosmík (*5. dubna 1860, Humpolec - †11. dubna 1944 Praha), sochař, absolvoval akademii ve Vídni. Mezi jeho práce patří například socha *Zavrženec*, socha *Kristus na poušti* v kapli sv. Vojtěcha v chrámu sv. Víta, sv. *Barbora* v chrámu v Kutné Hoře. Pro Národní divadlo vytvořil několik reliéfů a soch, například

pro vnitřní úpravu chrámovou, jejím jednatelem byl Vaněk.¹¹¹ O průběhu oprav kostela Ferdinand Vaněk také informoval občany města Klatovy. Jednak byly v *Klatovských listech* uveřejňovány zprávy o zasedání *Spolku pro vnitřní úpravu chrámovou* spolu s výtahem zprávy Ferdinanda Vaňka, jako jednatele spolku.¹¹² Jednak přehledy provedených oprav za určité období, rok, případně i kratší úsek, a přehledy plánovaných zákroků v následujícím období stylizoval Vaněk do článků, které uveřejňoval opět v *Klatovských listech* a také v týdeníku *Šumavan*.¹¹³

Během roku 1899 byla provedena oprava orloje, respektive jeho znovuzřízení, umístěného v dolní části Černé věže. Zde se Vaněk zasloužil o prosazení sgrafit, které budou tvořit „*staročeský orloj*.“ Na základě toho vypracoval návrh podoby takovýcho hodin, který byl také zrealizován. Během prací na orloji Vaněk, jako autor, vykonával taktéž dozor nad opravou orloje. Ačkoliv se Vaněk pro město Klatovy zasloužil o mnoho v oblasti památek, tak tento jeho skutek, stejně srovnatelný s jeho jinými, je první a nebojím se říci, že téměř jediný, o kterém se v současné době může laický zájemce o historii Klatov v souvislosti s jeho osobou dozvědět.¹¹⁴

V rámci své konzervátorské činnosti zastával Vaněk, taktéž jako Hostaš, významné funkce. V dubnu roku 1908, kdy byly dokončeny restaurátorské práce na děkanském kostele, byl jmenován konzervátorem ústřední památkové komise ve Vídni pro okres Klatovský a Přeštický ve skupině výtvarnické a architektonické, tzv. II. sekce.¹¹⁵ Zde byl jmenován konzervátorem i Karel Hostaš a to pro tzv. I. a III. sekci. Na základě této časové posloupnosti

Čechie, Moravy, Slezska a Tři doby země české. Spolupracoval s J. V. Myslbekem na jeho sochách pro Palackého most a také na modelu koně pro *sochu sv. Václava*.

¹¹¹ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; *Klatovské museum vzpomíná*, s. 4; *Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera*, s. 1; Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka, s. 2; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis); CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 6.

¹¹² F. V. Oprava děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 26. 4. 1902, roč. XVI, č. 17, s. 2.

¹¹³ VANĚK, Ferdinand. Opravy v děkanském chrámu v Klatovech. *Šumavan*, 18. 8. 1900, roč. 33, č. 33, s. 2-3; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 13. 10. 1900, roč. 33, č. 41, s. 3-4; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 15. 11. 1902, roč. 35, č. 46, s. 2-3; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 22. 11. 1902, roč. 35, č. 47, s. 2-3; TÝŽ. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 22. 11. 1902, roč. XVI, č. 47, s. 2.

¹¹⁴ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Rozhodnutí o udělení odměny za navržení úprav od rady král. města Klatovy. Cís. jed. 3661. Ze dne 25. 7. 1899; Zastupitelstvo král. města Klatovy. *Šumavan*, 26. 8. 1899, roč. 32, č. 34, s. 2; Starodávny orloj. *Šumavan*, 13. 5. 1899, roč. 32, č. 19, s. 3; Staročeský orloj. *Šumavan*, 22. 7. 1899, roč. 32, č. 20, s. 3.

¹¹⁵ C. k. ústřední komise k zachování starožitností a uměleckých památek se dělila na tři sekce, a to na I. pro prehistorické památky, na II. pro výtvarné památky a na III. pro dějepisné památky. Hlavním úkolem konzervátora II. sekce bylo působit svojí činností tak, aby byly památky v jemu svěřeném kraji zachovávány, zdržovány a chráněny před různými zásahy. Konzervátor byl do své funkce jmenován na dobu pěti let.

lze vyvodit, že byl Vaněk jmenován do této funkce právě na základě úspěšné práce při restaurování děkanského kostela a také díky pochvalným kritikám k *Soupisu památek*, jelikož poslední díl, který pocházel z rukou Vaňka a Hostaše, vyšel v roce 1907.¹¹⁶ Domněnku o vlivu úspěchu *Soupisu památek* na jmenování badatelů potvrzuje jak František Plánička,¹¹⁷ tak i Jindřich Vančura ve svém příspěvku o záslužné činnosti Karla Hostaše, v němž zmiňuje ono jejich společné jmenování do funkce konzervátora. V souvislosti s tím je zajímavé, že ačkoliv se jedná o jejich blízkého přítele a spolupracovníka, tak se zřejmě dopustil chyby při psaní toho článku. V něm podotýká, že až po jejich jmenování do této funkce a po úspěchu *Soupisu památek* byla Vaňkovi svěřena zakázka dohledu na práce prováděných při restaurování děkanského kostela a to dokonce samotným Fantou, jehož záměrem tímto jmenováním mělo být využití Vaňkových znalostí o kostelu získaných při shromažďování údajů právě pro *Soupis památek*.¹¹⁸ To, zda Vaněk získal post trvalého dozoru nad prováděním uměleckých prací na děkanském kostele z popudu Fanty nelze s určitostí říci, možná tomu tak bylo, ale oficiální potvrzení například na základě jmenovací listiny či nějaké korespondence o tom neexistuje. Zdrojem o samotném plnění této funkce jsou pouze dobová literatura věnující se osobě Ferdinanda Vaňka, z nichž jsou poté tyto informace dále přejímány.¹¹⁹ Avšak poznámku o svěřeni práce Vaňkovi Fantou přejímají i jiní autoři, kteří píšou o osobě Ferdinanda Vaňka, jelikož čerpají samozřejmě ze životopisných článků pocházejících nejčastěji z pera Františka Pláničky.¹²⁰

¹¹⁶ Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; *Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera*, s. 1; Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis). Tuto mou domněnku potvrzuje nebo se taktéž domnívá Jan Benedikt ve své práci BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 102.

¹¹⁷ PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 8. František Plánička (*1887 - † 1943, Praha) po absolvování gymnázia a nabytí několikaleté administrativní praxe se stal nejprve administrativním pracovníkem Městského musea v Klatovech, a po té jeho tajemníkem. Plánička svého působení v museu provedl utřídění archivu, doplňování knihovny a vyřizování musejní agendy. Po smrti Hostaše byl Plánička jmenován vedoucím úředníkem musea. Tuto činnost prakticky vykonával již několik let před svým jmenováním. Do funkce ředitele byl jmenován v roce 1941, avšak již po několika měsících byl zatčen gestapem. Více o jeho osudech a publikační činnosti BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 92-93; ŠLEISOVÁ, Milada. *Vzpomínka na 2. ředitele Okresního vlastivědného muzea dr. K. Hostaše v Klatovech*, In *AM koresp. osobní (Plánička)*; MOTLÍK, F. *František Plánička, ředitel Městského muzea v Klatovech*, tamtéž.

¹¹⁸ VANČURA, Jindřich. Sedmdesátník dr. K. Hostaš. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 22. (původně článek vyšel v *Československá samostatnost*, 11. 3. 1914).

¹¹⁹ Příkladem novějšího životopisného článku, který přejímá informace o osobě Ferdinanda Vaňka z prací Františka Pláničky, je například práce BROUSKOVÁ, L. *Ferdinand Vaněk*, s. 12.

¹²⁰ Je tomu tak například v případě článku Jana Benedikta, který se v případě života Ferdinanda Vaňka dopouští několika chyb. BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 89-120.

Na základě vykonávání funkce konzervátora a jeho navázání styků s nejrůznějšími kulturními představiteli v místech, kde prováděl s Hostašem inventarizaci památek, se na něho taktéž tito lidé obraceli v souvislosti s nejrůznějšími uměleckými a historickými památkami.¹²¹ Na osobu Ferdinanda Vaňka se také v souvislosti s výkonem funkce konzervátora také obraceli i umělci, kteří sháněli pro sebe práci, a Vaněk je mohl právě na základě tohoto postu doporučit.¹²²

Ferdinand Vaněk se podílel také na restaurování radnice, a to především obhajobou později realizovaného projektu.¹²³ Jednalo se o přístavbu třetího patra a úpravu facady¹²⁴ již stávající budovy pocházející z druhé poloviny 16. století, přesně z r. 1559. K přestavbě radnice městské zastupitelstvo přikročilo po požáru střechy radnice v roce 1918, která byla řekněme posledním podnětem pro přistoupení k změně tehdy stávajícího stavu, protože prostory radnice byly zejména z důvodu malého počtu místností nevyhovující pro chod úřadu.¹²⁵ Autorem zmíněných úprav, které byly jednou ze tří možných řešení,¹²⁶ co se starou radnicí, byl architekt Josef Fanta, který v tomto případě navrhl provedení novorenesanční obnovu. Na uměleckých pracích se podíleli, stejně jako v případě opravy a restaurování děkanského kostela, malíři Ladislav Novák, Josef Čejka a sochaři Čeněk Vosmík, František Rous. Restaurování radnice probíhalo v letech 1918 až 1925.¹²⁷ Zřejmě na základě těchto

¹²¹ Například farář Václav Zahradník v Maxbergu na Domažlicku ho požádal po nalezení několika obrazů o jejich prozkoumání, provedení odhadu, popřípadě doporučení kvalitního restaurátora. Nebo děkan Holeš z Katovic se na Vaňka obrátil s prosbou o pomoc při sepisování historie katovického farního kostela. Dále se na něho obrátil například učitel Josef Marek ze Strakonicka při shromažďování informací o Jiníně u Strakonice pro vytvoření osnov tématu „O domovině“, zda by mu poskytl data vztahující se ke kostelu v Jiníně. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis faráře Václava Zahradníka F. Vaňkovi o nález obrazů. Ze dne 20. 9. 1910; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Holeše F. Vaňkovi. Ze dne 28. 3. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 6, korespondence. Dopis Josefa Marka žádající FV o poskytnutí informací o Jiníně. Ze dne 24. 1. 1920.

¹²² VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 6. Dopis M. Matouše F. Vaňkovi žádající zakázku na vítonickém kostelíku. Ze dne 26. 3. 1910.

¹²³ Viz VANĚK, F.. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*.

¹²⁴ Facada je průčelní strana budovy. Facada je rozlišovaná podle toho, kam tato strana budovy směřuje například do ulice hlavní nebo do dvora. Dělení facady má být tak uspořádáno, aby vyznačovalo vnitřní uspořádání budovy.

¹²⁵ DUCHOŇ, B. *K přestavbě klatovské radnice*, nest. Uloženo ve VMH. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké.

¹²⁶ Po požáru radnice v roce 1918, kdy shořela její střecha, byla navržena tři řešení pro nově vzniklou situaci. Důležitým aspektem těchto řešení bylo, jak zakomponovaly nutnou opravu budovy a potřebu dalších prostor pro kanceláře úředníků. První varianta pouze počítala s opravami radnice a to v takové míře, že by došlo pouze k navrácení do její podoby před požárem. Záležitost chybějících prostor neřešila. Druhou variantou bylo navrácení radnice do původního stavu, s tím, že by došlo k jejímu rozšíření o jedno patro. Třetí a poslední varianta byla zcela zaměřena na záležitost rozšíření prostor, kdy řešením byla výstavba úplně nové radnice. Tato varianta byla asi nejproblematičtější. Více podrobností viz VANĚK, F. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*.

¹²⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Pozvánka Sdružení Klatovánů v Praze na vzpomínkový večer, Lo. 907/49; VANĚK, F.. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*;

předešlých společných pracovních zkušeností se Vaněk během přestavby radnice stal opět jakousi druhou rukou Fanty. Ten se na něho obracel při vyřizování záležitostí týkající se stavby mezi jím a Stavebním odborem města Klatov, protože Fanta do Klatov jen dojížděl a mnoho instrukcí takto po Vaňkovi pouze posílal.¹²⁸

Dalšími památkami, které se staly předmětem konzervátorského zájmu Vaňka a Hostaše byly například ochrana zbytků starého městského opevnění, záchrana Příkopského mlýna,¹²⁹ který pocházel z druhé poloviny 15. století a byl původně určen ke zboření, načež po této záchraně byly provedeny potřebné opravy. Dále provedli opatření vedoucí k zachování rozsáhlých sgrafit na domu čp. 70 nacházejícího se na rohu ulic Krameriova a tehdejší Klášterní, dnes Plánické v Klatovech, která byla odhalena. Na základě toho bylo v letech 1912 až 1913 přistoupeno k průzkumu těchto sgrafit a k jejich prvnímu restaurování.¹³⁰ Mimo město Klatovy se oba dva angažovali v okolních městech a okresích například ve Štěpánovicích a Loučimi, kde se nacházely staré fresky, v Neurazu, Sušici nebo v Rábí. Konkrétně v Rábí, dále pak na Klenové, Pajreku a Rýzemberku prosadil Vaněk zajišťovací práce a na hradě Švihov přispěl k provedení konservace freskové výzdoby. Dále v Domažlicích a na Domažlicku, kde zachránil budovu milavečskou školu před zbouráním vypracováním návrhu jejího případného využití.¹³¹ Z postu konzervátora na základě volby zemské umělecko-historické komise vykonával Vaněk také dohled nad opravami Vícovského kostelíku na Přešticku.¹³²

V období první světové války až po její skončení se Vaněk opět ve spolupráci s Hostašem zasloužil o zdokumentování a především o zachování mnoho významných

BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 114; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Tabulky označující památky klatovské.

¹²⁸ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o zákrocích na radnici. Ze dne 4. 7. 1921; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 6. Dopis J. Fanty F. Vaňkovi o plánovaných pracích při přestavbě radnice. Ze dne 14. 12. 1923.

¹²⁹ Bohužel se Příkopskému mlýnu osud zbourání nevyhnut. Mlýn byl zbourán na počátku 30. let 20. století. Mlýn se nacházel jako třetí mlýn na mlýnské stoce, původnímu městskému vodnímu náhonu. Sady Mercandinovy. Přátelé české historie [online]. [Cit. 7. 2. 2013]. Dostupné <http://www.prateleceskehistorie.estranky.cz/clanky/historie---clanky/mercandinovy-sady.html>

¹³⁰ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 92; SCHORŮK, Adolf. *Nejnovější a nejúplnější plán královského města Klatov*. Klatovy: nákladem vlast., 1914. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. M44.

¹³¹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 6; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 92; BROUSKOVÁ, L. Ferdinand Vaněk, s. 12.

¹³² VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Václava Heindla F. Vaňkovi o jeho schválení. Ze dne 20. 12. 1909, 76663; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Dopis děkana Václava Heindla F. Vaňkovi o plánované opravě krytiny kostela. Ze dne 21. 5. 1912, 76673; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Odpověď F. Vaňka na žádost C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České. Č.j. 700 ex 1918. Ze dne 12. 3. 1918.

památek, které by jinak byly zničeny za účelem využití materiálu jako rekvizice, ze které byly vyrobeny. Jednalo se především o památky zvonářské a kovářské neboli o umění kovotepecké a kovolitecké. K nim Vaněk vypracoval odborné posudky a odhady a Karel Hostaš se opět zhostil právně historického zdůvodnění významnosti a nutnosti zachování těchto uměleckoprůmyslových památek. Na základě toho podávali nutné reklamace a intervence,¹³³ protože jak se sám Vaněk k tehdejší situaci vyjádřil „...způsob, jakým se výběr rekvirovaných zvonů prováděl, nebyl ve všem správný, zejména, že nedál se odvod za dozoru odborných znalců našich památek a bez dodatečné revise, která dala se snadno provést, když sebrané zvony shromážděny byly na jediném místě.“¹³⁴ A tak mnoho památek bylo odvezeno do sběrný a Vaněk musel zakročit, aby byly navraceny včas, než by došlo k jejich zničení.¹³⁵ Takto Vaněk s Hostašem činili právě z postu konzervátorů jednotlivých sekcí, jakožto znalci pro přezkoumání kovových zařízení. Proto je důležité říci, že tak nekonali pouze z vlastního popudu, ale taktéž na základě instrukcí C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České, který ho jmenoval znalcem pro tuto záležitost, a na základě žádostí zpravidla farářů obracejících se na ně a doufajících tak v účinek jejich vlivu.¹³⁶ Tyto záchranné akce prováděli v okresech klatovský, domažlický, sušický, přeštický a blatenský, přičemž Vaňkovi byly svěřeny okresy Klatovy, Domažlice a Sušice.¹³⁷ Pro tyto oblasti také figurovali jako prostředníci mezi již zmíněným C. k. zemským konzervátorským úřadem pro král. České a jednotlivými úřady, které spravovaly či vlastnily památky. Jednalo se například o hejtmanství, biskupské vikariáty, děkanské úřady a farní úřady, a to zejména když bylo nutné zjistit, jaké

¹³³ Jako příklad uveďte Prohlášení F. Vaňka ze dne 12. 2. 1917, aby byly navraceny cínové svícny s barokními podstavci farnímu úřadu v Stříbrných Horách. Tyto svícny byly odebrány při všeobecné rekvizici, avšak Vaňkem byly označeny za archeologicko-umělecky cenné. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Prohlášení F. Vaňka. Ze dne 12. 2. 1917.

¹³⁴ VANĚK, F. Zvonáři a kováři v Klatovech, s. 132.

¹³⁵ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Oznámení C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České o vrácení zvonu z r. 1698. Č.j. 2750 ex 1917. Ze dne 7. 11. 1917.

¹³⁶ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Oznámení C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České o podávání návrhů na záchranu píšťal a varhan. Č. j. 2650/17. Ze dne 15. 10. 1917; Žádost farář J. Vaňka z Dolních Nezdic. Ze dne 12. 11. 1917; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Zplnomocnění F. Vaňka k prohlídce předmětů kostelních ve sběrně C. k. zemským konzervátorským úřadem pro král. České. Č. j. 121 ex 1917. Ze dne 23. 1. 1917; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Jmenování F. Vaňka odborníkem na přezkoumání kov. zařízení C. k. památkovým úřadem v okresech Klatovy, Domažlice a Sušice. Č. j. 1742. Ze dne 31. 7. 1916.

¹³⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Jmenování F. Vaňka odborníkem na přezkoumání kov. zařízení C. k. památkovým úřadem v okresech Klatovy, Domažlice a Sušice. Č. j. 1742. Ze dne 31. 7. 1916; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Oznámení o jmenování F. Vaňka znalcem při odevzdávání kov. předmětů C. k. památkovým úřadem v okresech Klatovy, Sušice, Domažlice. Č. j. 1712 ex 1916. Ze dne 4. 8. 1916; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 105.

všechny památky mají být před rekvisicí ochráněny nebo které z cenných památek byly odvezeny do sběrně.¹³⁸ Mezi zachráněnými památkami byl například požární zvon věžního Vondry, známého také jako zvon „Vondra.“¹³⁹ umístěného v „Černé věži.“¹⁴⁰ Kromě něho zachránili mnoho dalších zvonů z celého okolí Klatovska. Taktéž zakročili proti rozebrání měděného krytu na Černé věži a různých měděných ozdob na okapech střechy děkanského kostela, kde uchránili před roztavením a válečným využitím dokonce i mnoho kovových liturgických nádob.¹⁴¹ O zničení těchto památek usilovala za účelem válečných potřeb tzv. Programová generální komise kovů a zvonů, vůči níž museli Vaněk s Hostašem vystupovat ještě v posledním roce války kvůli zmíněnému zvonu „Vondra“ a děkanskému kostelu. Ten nebyl jediný v ohrožení, jelikož oba konzervátoři museli zasahovat ještě proti zničení varhanních píšťal klatovských kostelů.¹⁴²

Po vzniku Československé republiky byl Vaněk v roce 1919 ve funkci konzervátora potvrzen ministerstvem školství a národní sověty a vykonával jej v jemu svěřených okresech po dobu 30 let.¹⁴³ V tomto období společně s Hostašem, který taktéž nadále zastával tento

¹³⁸ Vaněk na základě instrukcí C. k. zemského konzervátorského úřadu pro král. České informoval biskupské, děkanské a farní úřady ve spravovaných oblastech formou oběžníku, atak jim předával pokyny k ochraně památek nebo obráceně přeposílal z těchto úřadů C. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České soupisy památek, které bylo v jejich správní oblasti nutné ochránit apod. Například dopis z Biskupského vikariátu a Děkanského úřadu v Nové Kdyni obsahující seznam zvonů ve farním kostele Stanětice, které mají být pro historickou cenu zachovány. VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Dopis z Biskupského vikaritu a Děkanského úřadu v Nové Kdyni V. Vaňkovi. Č. 505 vikav. Ze dne 9. 12. 1917; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Dopis z Farního úřadu v Pocinovicích F. Vaňkovi. Č. 14. Ze dne 7. 1. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Zplnomocnění F. Vaňka k prohlídce předmětů kostelních ve sběrně C. k. zemským konzervátorským úřadem pro král. České. Č. j. 121 ex 1917. Ze dne 23. 1. 1917.

¹³⁹ Zvon Vondra je již třetím zvonem, který se rozezníval ve výšinách Černé věži. Byl ulit poprvé v roce 1581 Martinem Jindrou. Pojmenování Vondra je původně lidové, oficiální nesel zvon jméno Ondřej Bartoloměj. V roce 1758 byl zvon zničen vlivem požáru, který pohltil velkou část města. Za účelem vytvoření nového Vondry byl osloven pasovský Jacomini, který jej vytvořil v roce 1759. Tento zvon je znám především pro své rozměry, průměr při okraji 1,95 m, vnitřní výška 1,64 m, a pro svou váhu, která činila 3 915 kg. PLÁNIČKA, František. *Klatovský Vondra líčí své osudy* (rukopis). Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké.

¹⁴⁰ PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 10. Sám Ferdinand Vaněk o původu tohoto zvonu píše v Okrese Klatovském: „...velký zvon Vondra 3864 kg těžký, od roku 1557 čtyřikrát přelity (po druhé r. 1559 od domácího zvonaře Martina Jindry, poslední r. 1759 v Klatovech od mistra A. P. Jakominyho z Pasova.“ VANĚK, F. Okres klatovský, s. 353.

¹⁴¹ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Rekvizice zvonů aj. 1916-1919. Žádost F. Vaňka o zakročení C. k. zemského památkového úřadu pro král. České proti zamýšlené rekvisici měď. krytu na Černé věži a tepané části měď. úžlabí na děk kostele. Ze dne 7. 9. 1918.

¹⁴² PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; In memoriam prof. Ferd. Vaňka, s. 1, 2; CHYTIL, K. *Ferdinand Vaněk*, s. 6; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 92; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 108.

¹⁴³ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Jmenování F. Vaňka konzervátorem pro památky historické, umělecké a lidové na rok 1919 Ministerstvem školství a národní osvěty. Č. j. 660 n. o. Ze dne 20. 3. 1919; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 8. Legitimace F. Vaňka od ministerstva školství a národní osvěty. Č. j. 660 n. o. Ze dne 20. 3. 1919;

post, usiloval nově o dodržování nařízení proti vývozu památek do ciziny.¹⁴⁴ Taktéž toto duo nadále pokračovalo v zachraňování památky po skončení války. Tentokrát v případě hradů, které byly ohroženy pozemkovou reformou. Konzervátoři nejprve poukázali na nutnost zachování hradů jako významných památek české historie. Dále poukázali na jejich dezolátní stav a navrhli možnosti, jak hrady zrestaurovat a poté je dále udržovat. Touto argumentací se jim podařilo přesvědčit významné kruhy, především památkový ústav, který se v té době nenacházel v dobré finanční situaci, k zachování hradů.¹⁴⁵ Jako příklad tohoto zakročení uvedu tvrz v Lubech, jejíž části měly být postupně zbourány. Na základě dohody nakonec majitel od toho upustil a došlo alespoň k částečnému zachování budovy.¹⁴⁶

Po celou dobu své konzervátorské činnosti byl Ferdinand Vaněk dopisujícím členem Archeologické komise České akademie věd a umění v Praze. Do této funkce byl jmenován již roku 1895, kdy ještě ani nevyšel jediný svazek ze *Soupisů*, na kterých se Vaněk podílel a přitom tento soupis byl hlavním cílem činnosti Archeologické komise. Od tohoto roku zastával také post jednatele v této komisi. Obecně funkci jednatele Archeologické komise vykonával v každém tehdejší politickém okrese jeden vybraný odborník na památky. Úkolem takového jednatele bylo podávat zprávy,¹⁴⁷ o památkách nacházejících se v daném okrese, na základě čehož komise mohla vytvořit inventář památek v Čechách a na Moravě. K volbě Vaňka komise zřejmě přistoupila na základě věhlasu jeho odbornosti v oblasti památek výtvarného umění, který se rozšířil pouhých šest let po jeho příchodu do Klatov.¹⁴⁸

Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 2; *Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera*, s. 1; Prof. Ferdinand Vaněk, s. 5; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1. Dopis F. Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České. Čj. 700/ai 1918. Ze dne 23. 3. 1918; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Odbor Klubu čs. turistů v Klatovech (rukopis).

¹⁴⁴ Nařízení proti vývozu památek do ciziny bylo, jak píše Jan Benedikt, vydáno za účelem zabránit vývozu zámeckých inventářů. BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 111.

¹⁴⁵ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 3; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 111.

¹⁴⁶ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Jednací protokol agendy konzervátorské r. 1918. Zpráva podaná zemskému památkovému úřadu ve příčině přestavby tvrze v Lubech. Ze dne 29. 10. 1920; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 112.

¹⁴⁷ Na základě toho, že jednatel podával zprávy, byla tato funkce taktéž označována jako korespondent Archeologické komise.

¹⁴⁸ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 7. Žádost o přijetí funkce jednatele Archeologické komise. Čís. 1232. Ze dne 4. 6. 1895; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem., s. 3; Malíř pof. Ferdinand Vaněk zemřel. *Národní politika*, 31. 3. 1939, nest. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1; BENEDIKT, J. *Historie klatovského musea*, s. 91; Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. XXVIII, č. 25, s. 3.

2.3 Další činnost v museu

Ferdinanda Vaňka, na základě jeho působení v klatovském muzeu, lze označovat za spolutvůrce musea. Vaněk se podílel na všech významných krocích, které vedly k rozkvětu tohoto kulturního ústavu, avšak protože tou hlavní osobností musea byl po celou dobu jeho působení Karel Hostaš, je literatuře věnující se dějinám musea označován jako ten, kdo pomáhla Hostašovi. Jednalo se například o pomoc při výstavách, kterých se muzeum účastnilo a vystavovalo předměty prezentující klatovský kraj. Jmenuji zde ty nejvýznamnější - Jubilejní zemskou výstavu v Praze uskutečněnou v roce 1891 a Národopisnou výstavu československou uspořádanou v roce 1895 taktéž v Praze. Na obou byl Vaněk pověřen instalací předmětů, které muzeum nashromáždilo za účelem prezentace svého kraje na těchto výstavách. V prvním případě se jednalo o expozici nazvanou „selská vesnice z Klatovska,“ která byla oceněna diplomem od hlavního výboru výstavy. V druhém případě nesla expozice jméno „Klatovsko“¹⁴⁹ a taktéž byla oceněna. V tomto případě stříbrnou medailí a diplomem od přípravného výboru výstavy. Na Národopisné výstavě Vaněk oficiálně zastával funkci člena klatovského přípravného výboru, a to dokonce toho třetího nejdůležitějšího.¹⁵⁰ Dále zde kromě instalace této expozice přímo v Praze pracoval v rámci příprav na výstavu společně s Ing. Schvarzerem na tvorbě map klatovského okresu. Tyto mapy znázorňovaly jednotlivá, již tehdy objevená a prozkoumaná, prehistorická pohřebiště, numismatické nálezy, zaniklé tvrze, zemské stezky a první archivní zmínky o každé obci v okrese, v případě, že byly známé.¹⁵¹ Dále se na tvorbě expozice Vaněk podílel jako jeden z přispěvatelů do expozice. Mezi předměty vystavované na expozici „Klatovsko“ mohli návštěvníci najít Vaňkovy akvarely *Údolí řeky Úhlavy, Dřevěný domek se srubem a Ulice v Janovicích*.¹⁵²

¹⁴⁹ KAFRA Josef (ed.). *Národopisná výstava československé v Praze. Hlavní katalog a průvodce*. 3. vydání. Praha: Výkonný výbor Národopisné výstavy československé v Praze, 1895, s. 5, 6. Podrobný popis této obsahu expozice „Klatovsko“ obsahuje článek na pokračování: Má-ma-Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. XXVIII, č. 25, s. 1, 2; Má-ma-Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 13. 7. 1895, roč. XXVIII, č. 28, s. 1, 2.

¹⁵⁰ Hlavní slovo v tomto výboru měl samozřejmě Karel Hostaš a také tehdejší ředitel reálného a vyššího gymnázia v Klatovech R. Beer. *Národopisná výstava československá v Praze 1895*. Praha: nákladem vlast., 1985, s. XXIX.

¹⁵¹ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 100; Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě, s. 2.

¹⁵² PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, s. 7; SIEBEROVÁ, Ivana. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše. In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 9, 10; HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji musea, s. 14; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 98; Ma-má-. Král. město Klatovy na Národopisné výstavě, s. 2.

Dále když bylo muzeum v roce 1907 přemístěno do budovy městské spořitelny,¹⁵³ pomáhal Vaněk společně s prof. Františkem Řezníčkem¹⁵⁴ Karlu Hostašovi s instalací jednotlivých oddělení muzea, kdy došlo k rozmístění sbírek tematicky do jednotlivých síní, a byly pořízeny popisky k jednotlivým vystavovaným předmětům, které mohly být umístěny do nově pořízených vitrín a skříní.¹⁵⁵ Již před tímto stěhováním vzniklo v museu oddělení Klatovska, které instalovali Hostaš s Vaňkem v roce 1891 a vystavovali právě na výše zmíněných výstavách, především na Národopisné výstavě československé. Oddělení bylo pro veřejnost otevřeno při Jubilejní výstavě. Oddělení Klatovska obsahovalo doklady o způsobu života předků žijících v Pošumaví. Zejména v počátcích své práce v klatovském muzeu Vaněk mohl uplatňovat své zkušenosti získané během svého působení v Náprstkově muzeu.¹⁵⁶

V rámci svého působení v klatovském muzeu se stal po několika letech členem kuratoria Městského muzea Klatovy a po jeho rozdělení v roce 1908 členem jak kuratoria Městského historicko-archeologického muzea, tak i kuratoria Městského průmyslového muzea. Dále kromě taktéž již zmíněných funkcí muzejního poradce a kustoda, byl Vaněk taktéž členem muzejního představenstva. V kuratoriu Historického a národopisného muzea působil nejen jako pracovník muzea, ale také jaké zástupce obce. K výkonu této funkce byl zvolen obecním zastupitelstvem, tehdy ještě královského města Klatovy v roce 1918. Post vykonával na základě tohoto zvolení v letech 1919 až 1921.¹⁵⁷ V kuratoriu historického muzea zastával čestný post místopředsedy od roku 1928, kdy z této funkce odešel gymnaziální ředitel Rudolf Soukup. V témže roce se stal předsedou kuratoria Průmyslového

¹⁵³ Stejně jako je tomu v případě vzniku klatovské muzea v roce 1882, stál i za výstavbou nové budovy spořitelny Karel Hostaš, jakožto tehdejší náměstek města Klatovy a ředitel spořitelny. Tato budova má dvěma křídla a je postavená v historizujícím slohu s klasicistními a neorenesančními prvky. Městská spořitelna, označená čp. I/IV. a nacházející se dnes v Hostašově ulici, se ihned po dostavbě stala sídlem spořitelny, která do té doby sídlila v prostorách radnice, a městského muzea, jehož sbírky se nacházely v budově bývalého benediktinského gymnázia. Tyto dvě instituce budovu obsadily v poměru jedna ku dvěma. Muzeum bylo umístěno prostor budovy směřujících na sever. Později ve 30. letech 20. století přestala spořitelna prostory budovy využívat a převedla svou část na museum. Budova je nadále sídlem muzeu, a je vysoce ceněna jako architektonická památka, jejímž autorem byl architekt Rudolf Štech. SMOLÍK, L. JUDr. Karel Hostaš, s. 3; VANĚK, F. JUDr. Karel Hostaš, s. 14, 15; BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 105; HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea, s. 16.

¹⁵⁴ František Řezníček byl členem muzejního kuratoria a při stěhování muzea do budovy městské spořitelny se uspořádal hlavně přírodopisnou sbírku. HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji muzea, s. 16.

¹⁵⁵ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; *Klatovské muzeum vzpomíná*, s. 4; PLÁNIČKA, F. Dr. K. Hostaš, 1924, s. 8; BENEDIKT, J. Historie klatovského muzea, s. 105; HOSTAŠ, K. O vzniku a vývoji, s. 16.

¹⁵⁶ *Klatovské muzeum vzpomíná*, s. 2; Životopisný článek bez názvu (strojopis); In memoriam prof. Ferd. Vaňka, s. 1; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Data o životě a díle prof. Ferd. Vaňka; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 2.

¹⁵⁷ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 2. Oznámení král. města Klatovy o zvolení zástupce obce do kuratoria Historického a národopisného muzea. Čís. 10495. Ze dne 19. 10. 1918.

musea.¹⁵⁸ A v roce 1930 byl jmenován tajemníkem musejní správy.¹⁵⁹ Po celou dobu svého působení v muzeu byl velmi aktivní a neustále i v pokročilém věku se zajímal o jeho chod – až do července roku 1938 muzeum navštěvoval téměř s denní pravidelností. Prostřednictvím toho lze říci, že Vaněk městskému muzeu věnoval přes polovinu svého života.¹⁶⁰

Závěr

Ferdinand Vaněk, ačkoliv je nejméně známým z trojice historiků význačných pro dějiny města Klatovy, přispěl i on nedílnou částí své práce k objevení a k zachování řady památek. Stejně tak by bez jeho účasti na literárních dílech, jako jsou Soupisy památek nebo Dějiny města, by tato díla nebyla do dnes vysoce oceňována. U obou dvou prací je Vaňkovi přiznávána především vysoká kvalita ilustrací, avšak je důležité říci, že při jejich tvorbě byl Vaněk rádcem a poslíčkem Vančurovi a administrativním pracovníkem Hostašovi. On byl vlastně jednou z oněch postav stojících v pozadí, bez nichž by takováto velká díla nemohla vzniknout. To povzuje i jeho činnost v Městském muzeu v Klatovech, které ačkoliv vždy bude životním dílem Karla Hostaše, podílela se na jeho tvorbě se stejným nasazením řada vlastivědných pracovníků mezi něž patří i Ferdinand Vaněk.

V době Vaňkova života byl uznávaným pedagogem, malířem, vlastivědným pracovníkem, konzervátorem a publicistou, avšak dnes kromě historiků věnující se dějinám Klatovy není širší veřejnosti alespoň v Klatovech znám. Proto doufám, že tato práce přispěje k rozříšení povědomí o tom, kdo to byl Ferdinand Vaněk a o co se ve svém životě zasloužil, především proto, že on byl „...poslední svědek a účastník oné silné generace českých výtvarníků, kteří své umění dali do služeb budovatelů národního divadla.“¹⁶¹

¹⁵⁸ VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Oznámení o úmrtí Ferdinanda Vaňka radou města Klatovy a kuratoria městského musea v Klatovech; *Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera*, s. 1.

¹⁵⁹ BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 110.

¹⁶⁰ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3; Klatovské museum památce Ferd. Vaňka, nest.; Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem, s. 3; FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*, s. 3; VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Dopis Ferdinanda Vaňka c. k. zemskému konzervátorskému úřadu pro král. České, čj. 700/ai 1918, 23. 3. 1918; BENEDIKT, J. Historie klatovského musea, s. 105.

¹⁶¹ PLÁNIČKA, F. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, s. 3.

Seznam pramenů a literatury

Nevydané prameny

PLÁNIČKA, František. *Klatovský Vondra líčí své osudy* (rukopis). Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké.

VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1-8.

VANĚK, Ferdinand. *Soupis Strakonický-podklady*. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk. Prof. Ferdinand Vaněk 5.

VMH v Klatovech. Archiv. Fond PP F. Vaněk. Dopisy od prof. J. Vančury 1888-1930.

Životopisný článek bez názvu (strojopis). Uloženo ve VMH. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1

Vydané prameny

DUCHOŇ, B. *K přestavbě klatovské radnice*, nest. Uloženo ve VMH. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 3. Klatovské památky stavební a umělecké.

DUNOVSKÝ, Jan; VANĚK, Ferdinand. *Nové město Pražské*. In *Čechy. Díl III. Praha. Část II., Malá Strana, Kamenný most, Staré město, Josefov, Nové Město, Vyšehrad, Holešovice-Bubny a okolí pražské*. Praha: J. Otto, 1898, s. 259-366.

FP. *K jubileu prof. Ferdinanda Vaňka*. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

F. V. *Oprava děkanského kostela v Klatovech*. *Klatovské listy*, 26. 4. 1902, roč. XVI, č. 17, s. 2.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Kouřím (Ruchomperk)*. In *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1902, s. 92.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 17. Politický okres domažlický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1902.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand; BOROVSÝ, František, Adolf. *Soupis památek historických a uměleckých v Království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 7. Politický okres klatovský*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1899.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 25. Politický okres přeštický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1907.

HOSTAŠ, Karel; VANĚK, Ferdinand. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku 19. stol. sv. 12. Politický okres sušický*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1900.

In memoriam prof. Ferd. Vaňka, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Katedra jej přivedla do Klatov. *A-Zet západočeský*, 21. 3. 1944. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Klatovské museum vzpomíná. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Klatovské museum památce Ferd. Vaňka. *Práce*, 21. 6. 1949, nest. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Malíř prof. Ferdinand Vaněk zemřel. *Národní politika*, 31. 3. 1939, nest. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Osmdesát pět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Národní politika*, 18. 12. 1934. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Posmrtná vzpomínka na prof. Ferd. Vaňka a Th. Kinsera, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Prof. Ferdinand Vaněk k jeho 85. narozeninám, s. 1. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

SCHOŘÍK, Adolf. *Nejnovější a nejúplnější plán královského města Klatov*. Klatovy: nákladem vlast., 1914. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. M44.

SOUKUP, Josef. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století. XXXIII. Politický okres Písecký*. Praha: Archeologická komise při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1910.

VANČURA, Jinřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl I*. Klatovy: Město Klatovy, 1927.

VANČURA, Jinřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov. Díl II*. Klatovy: Město Klatovy, 1930-1933, 1933-1936.

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Klatovské listy*, 22. 11. 1902, roč. XVI, č. 47, s. 2.

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 13. 10. 1900, roč. 33, č. 41, s. 3-4

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 15. 11, 1902, roč. 35, č. 46, s. 2-3.

VANĚK, Ferdinand. K opravě děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 22. 11, 1902, roč. 35, č. 47, s. 2-3.

VANĚK, Ferdinand. *K přestavbě starobylé klatovské radnice*. Uloženo ve VMH v Klatovech. Knihovna, přír. č. 4.192, sign. 124 Kl, sign. sb. B4. 452 Kl, 88713.

VANĚK, Ferdinand. Mé povolání učitelské. *Nové směry*, květen 1932, roč. V., č. 9, s. 115.

VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z ro. 1602*. In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 57-71.

VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z ro. 1602*. Klatovy: Ot. Čermák, 1940.

VANĚK, Ferdinand. *Obraz města Klatov na počátku XVII. stol. Poznámky k prospektu města od Jana Willenberga z ro. 1602*. In *Vlastivědná knihnice klatovska IV*. Klatovy: Ot. Čermák, 1940, s. 4-41.

VANĚK, Ferdinand. Okres klatovský. In *Království České IV. Jihozápadní Čechy*. Praha: Pavel Körber, 1911, s. 339-389.

VANĚK, Ferdinand. Opravy v děkanském chrámu v Klatovech. *Šumavan*, 18. 8. 1900, roč. 33, č. 33, s. 2-3.

VANĚK, Ferdinand. Příspěvky k dějinám děkanského kostela v Klatovech a jeho nejnovější opravě. In *Program c. k. státního reálného a vyššího gymnasia v Klatovech vydaný za školní rok 1902-1903*. Klatovy: vl. n., 1903, s. 1-16.

VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky na Náprstkovo průmyslově museum „U Halánků.“ In TYRŠOVÁ, Renata (red.). *Památce Vojty Náprstka ve sté výročí jeho narozenin. 1826-1926*. Praha: Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, 1926, s. 94-97.

VANĚK, Ferdinand. Vzpomínky z mého dětství na Velvary. In ČERMÁK, Rudolf; VANĚK, Ferdinand. *Velvary. Monografie věnovaná podřipskému městu*. Velvary: Družstvo pro postavení tělocvičny Sokolu ve Velvarech, 1927.

VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vl. n., 1909, s. 83-100.

VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. Pokračování. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1909-1911*. Klatovy: vl. n., 1912, s. 117-150

VANĚK, Ferdinand. Zvonaři a konváři v Klatovech. Příspěvek k historii těchto řemesel v Čechách. Pokračování. In *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův. Vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek Klatovského musea Dra. K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 121-136.

Zpráva k 20. výročí smrti prof. Ferdinanda Vaňka, březen 1959, nestr. Uloženo ve VMH v Klatovech. Archiv. Fond Osobní archiv. Složka Ferdinand Vaněk 1.

Literatura

BEČKOVÁ, Kateřina a kol. *Sto let Klubu Za starou Prahu 1900 - 2000. Jubilejní sborník*. Praha: Chola ludus - Pragensia, 2000.

BENEDIKT, Jan. Historie klatovského musea v letech 1882-1945. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2/2003*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003.

BROUSKOVÁ, Libuše. Ferdinand Vaněk. *Klatovský deník*. 29. 3. 1999, roč. 8, č. 74, s. 12.

ČERMÁKOVÁ, Milada. Karel Hostaš – sbírkotvorná činnost 1882-1924. Ve sbírkách je znázorněn i obraz naší doby... In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 8.

ČERNÝ, Adolf B. Pozdrav příteli Hostašovi. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. XXXII, č. 1, s. 5-10.

GUTWIRTH, Václav. *Vojta Náprstek*. Praha: Orbis, 1947.

HOSTAŠ, Karel. O vzniku a vývoji musea král. města Klatovy. In *Věstník Městského musea v Klatovech 1882-1908*. Klatovy: vl. n., 1909, s. 12-16.

HRDLIČKA, Miroslav. *Pod Černou věží*. Klatovy: vl. n., 1940.

CHYTIL, Karel. *Ferdinand Vaněk*. Zvláštní otisk z ročenky Kruhu pro pěstování dějin a umění za rok 1929. Praha: vl. n., 1930.

Jubileum prof. Ferdinanda Vaňka. *Klatovské listy*, 29. 12. 1934, roč. 52, č. 52, s. 1.

KAFRA Josef (ed.). *Národopisná výstava československé v Praze. Hlavní katalog a průvodce*. 3. vydání. Praha: Výkonný výbor Národopisné výstavy československé v Praze, 1895.

Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. XXVIII, č. 25, s. 3.

KRÝSA, V. J. (ed.). *Krbcova Panorama Šumavy*. Plzeň: vl. n., 1933.

Má-ma-Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 22. 6. 1895, roč. XXVIII, č. 25, s. 1, 2.

Má-ma-Král. město Klatovy na Národopisné výstavě československé v Praze (pokračování). *Šumava*, 13. 7. 1895, roč. XXVIII, č. 28, s. 1, 2.

- MOTLÍK, F. *František Plánička, ředitel Městského muzea v Klatovech*. In *AM koresp. osobní (Plánička)*.
- MRÁZ, Karel. Dvojí starosta Karel Hostaš. In *Věstník musea města Klatov, svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 5.
- Náprstkovo České průmyslové museum*. Praha: vl. n., 1904, nestránkováno.
- Národopisná výstava československá v Praze 1895*. Praha: nákladem vlast., 1985, s. XXIX.
- NEKOLA, Fr. Soupis památek historických a uměleckých v pol. okr. Klatovském. *Šumavan*, 9. 9. 1899, roč. 32, č. 36, s. 2.
- Oprava děkanského kostela v Klatovech. *Šumavan*, 16. 11. 1895, roč. XXVIII, č. 46, s. 3.
- Osmdesát let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 14. 12. 1929, roč. 61, č. 97, s. 1.
- PACOVSKÝ, Jaroslav. Stezka profesora Ferdinanda Vaňka. *Časopis turistů*, 1929, roč. 41, s. 167.
- PLÁNIČKA, František. Dr. K. Hostaš, tvůrce a ředitel musea města Klatov. In PLÁNIČKA, František (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea dra K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 9.
- PLÁNIČKA, František. Za profesorem Ferdinandem Vaňkem, *Šumavan*, 1. 4. 1939, roč. 71, č. 25, s. 2, 3.
- Prof. Ferdinand Vaněk. *Národní listy*, 30. 12. 1924, roč. 64, č. 358, s. 5.
- Prof. Ferd. Vaněk mrtev. *Šumavan*, 29. 3. 1939, roč. 71, č. 24, s. 2.
- Prof. Ferd. Vaněk sedmdesátníkem. *Šumavan*, 3. 1. 1920, roč. 52, č. 1, s. 2.
- Rozvrh sbírek Průmyslového musea českého, kteréž založila Anna Náprstková, občanka pražská roku 1873*. Praha: vl. n., 1879.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl I.-XV*. Praha: František Šimáček, 1882-1927.
- Sedmdesáté narozeniny. *Národní politika*, 31. 12. 1919, č. 358, s. 2.
- Sedmdesátpět let prof. Ferdinanda Vaňka. *Šumavan*, 20. 12. 1924, roč. 56, č. 100, s. 2.
- SIEBEROVÁ, Ivana. Národopisné aktivity JUDr. Karla Hostaše. In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 9, 10.
- SMOLÍK, Luboš. JUDr. Karel Hostaš – zakladatel klatovského muzea a iniciátor regionální vlastivědné práce. In *Věstník musea města Klatov svazek IV. Sborník Hostašův, vydán v roce 150. výročí narození a 70. výročí od úmrtí zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského muzea JUDr. Karla Hostaše*. Klatovy: Vlastivědné muzeum Dr. Karla Hostaše, 2004, s. 2.
- Staročeský orloj. *Šumavan*, 22. 7. 1899, roč. 32, č. 20, s. 3.
- Starodávny orloj. *Šumavan*, 13. 5. 1899, roč. 32, č. 19, s. 3.
- ŠLEISOVÁ, Milada. Vzpomínka na 2. ředitele Okresního vlastivědného muzea dr. K. Hostaše v Klatovech. In *AM koresp. osobní (Plánička)*.
- ŠOLLE, Zdeněk. *Vojta Náprstek a jeho doba*. Praha: Felis, 1994.
- TEJČEK, Michal. Klatovské hřbitovní kostely v 18. století. In *Sborník prací z historie a dějin umění 2/2003*. Klatovy: Galerie Klatovy – Klenová, 2003, s. 67-87.

VANČURA, Jindřich. Sedmdesátník dr. K. Hostaš. In PLÁNIČKA, Františiel (et al). *Věstník musea města Klatov, svazek III. Sborník Hostašův, vydán v jubilejním roce sedmdesátých narozenin zakladatele, rozmnožovatele a správce sbírek klatovského musea dra K. Hostaše*. Klatovy: vl. n., 1924, s. 22. (původně článek vyšel v *Československá samostatnost*, 11. 3. 1914).

VANĚK, Ferdinand. JUDr. Karel Hostaš. Příspěvek k jeho životopisu. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze*, 1924, roč. XXXII, č. 1, s. 11-16.

Zastupitelstvo král. města Klatovy. *Šumavan*, 26. 8. 1899, roč. 32, č. 34, s. 2.

Elektronické zdroje

Přátelé české historie [online]. [Cit. 7. 2. 2013]. Dostupné <http://www.prateleceskehistorie.estranky.cz/clanky/historie---clanky/mercandinovy-sady.html>.

VÁCHA, Zdeněk. *František Adolf Borovský (19. 8. 1852 Netolice – 1. 5. 1933 Praha) (1858) 1867 – 1933) INVENTÁŘ*. NAD č. 348 evidenční pomůcka č. 261. Praha: Národní technické muzeum Archiv pro dějiny techniky a průmyslu, 2005 [online]. [Cit. 16. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/348.pdf>.